

EUGENE O'NEILL

**ANĒ KRISTI
(ANNA CHRISTIE)**

Iš angļu kalbos vertē

IRENA BALČIŪNIENĒ

VEIKĒJAI

Džonis pamokslininkas

Du uosto krovikai

Laiškanešys

Laris - barmenas

Krisas Kristofersonas - baržos „Simonas Vintropas“ kapitonas

Marta Oven

Anė Kristoferson - Kriso duktė

Trys jūreiviai iš laivo įgulos

Metas Berkas - kūrikas

Jonsonas - baržos jūreivis

PIRMAS VEIKSMAS

„Džonio pamokslininko“ smuklė netoli Saut–Strito Niujorke. Scena perskirta į dvi dalis: kairėje – baro patalpa, dešinėje – mažas kambarėlis. Pirmoje patalpoje du didžiuliai langai į gatvę, tarp jų įėjimas – dvivėris, į abi puses darinėjamos durys. Beveik palei visą galinę sieną eina baras. Už baro, ant sienos, didžiulis veidrodis ir nedidelis bufetas su gėrimais, greičiausiai, neturinčiais čia didelės paklausos. Tarp baro ir veidrodžio – statinaitės su pigiu viskiu „penki centai už gurkšnį“, kuris įpilamas, atsukus krangą. Dešinėje durys pravertos į antrąjį kambarėlį, kur stovi keturi apvalūs mediniai stalai, o prie kiekvieno penkios kėdės. Galinėje sienoje durys į šalutinę gatvelę.

Rudens vakaras.

Uždangai pakilus, scenoje matome Džonį Pamokslininką. Jis ne veltui gavęs tokią pravardę. Prie blyškaus, lieso, dailiai nuskusto jo veido, švelnaus mėlynų akių žvilgsnio ir baltų plaukų kur kas labiau tikty sutana, negu smuklininko prijuostė. Šito įspūdžio neišsklaido nė jo balsas ar manieros. Jos švelnios ir malonios. Jų dėka jis pelnė pagarbą visame uosto rajone. Bet po šituo švelnumu – kaip veidas po kauke – slypi cinizmas, žiaurumas, beširdiškumas. Džonis patogiai atsisėdęs už baro ir užsidėjęs akinius, skaito vakarinį laikraštį. Iš gatvės įeina du uosto krovikai; jie su darbinėmis prijuostėmis; profsqjungų ženkleliai prisegti pačioje matomiausioje vietoje ant kepurių, tos iššaukiamai nusmuktos ant šono.

PIRMASIS KROVIKAS *(stodamas greta draugo prie baro). Stiklą antro numerio (Švysteli monetą ant baro)*

ANTRASIS KROVIKAS. *Ir man. (Džonis stato prieš juos dvi stiklines viskio iš statinės)*

PIRMASIS KROVIKAS. *Būk sveikas! (Kitas linkteli. Abu vienu ypu ištuština stiklines)*

ANTRASIS KROVIKAS *(dėdamas pinigų ant baro). Dar po vieną.*

PIRMASIS KROVIKAS. *Tik dabar – šviesaus, per pusę su porteriu. Gerklė perdžiūvo.*

ANTRASIS KROVIKAS. *Ir man.*

Džonis prileidžia šviesaus alaus ir porterio ir stato didelius putojančius bokalus prieš vyrus. Nugėrę juos iki pusės, krovikai ima skubiai šnekučiuotis pusbalsiu. Atsidaro durys kairėje, įeina Laris. Tai raudonskruostis it berniūkštis, gana dailus, kokių dvidešimties metų vaikas.

LARIS (*linktelėjęs Džoniui, gyvai*). Sveiki, šeimininke!

DŽONIS. Sveikas, Lari. (*Pažvelgęs į laikrodį ant rankos*) Pačiu laiku.

Laris eina už baro iš dešinės, nusivelka švarką ir pasiriša prijuostę.

PIRMASIS KROVIKAS (*ūmai*). Na, baigiam gerti ir einam atgal.

Jie baigia gerti ir išeina į kairę. Tarpdury susiduria su laiškanešiu. Laiškanešys ir Džonis linkteli vienas kitam, ir pirmasis numeta laišką ant baro.

LAIŠKANEŠYS. Adresuota tau, kad perduotum kam reikia. Pažįsti jį? (*Džonis ima laišką, taisosi akinius. Laris žvilgteri jam per petį. Džonis skaito lėtai lėtai*)

DŽONIS. Kristoferiui Kristofersonui.

LAIŠKANEŠYS (*paslaugiai*). Kažkokiam skandinavui.

LARIS. Serui Krisui – va kam!

DŽONIS. Teisingai. Visai iš galvos išėjo, kad Krisas turi tokią velniokišką pavardę. Dabar prisimenu, jam ir anksčiau kartais laiškų ateidavo. Tik senokai jų nebebuvo.

LAIŠKANEŠYS. Vadinasi, laišką jis gaus, ar ne?

DŽONIS. Aišku. Atplaukęs į uostą, jis visada čia užsuka.

LAIŠKANEŠYS (*ketindamas eiti*). Jisai jūreivis?

DŽONIS (*su pašaipą*). Anglių baržos kapitonas.

LAIŠKANEŠYS (*juokdamasis*). Čia tai darbelis! Na, iki!

DŽONIS. Iki. Dėl laiško nesirūpink. Atiduosiu. (*Laiškanešys išeina. Džonis žiūrėdamas į laišką*) Tavo geros akys, Lari. Žvilgterk, iš kur jis.

LARIS (*žvilgteri*). Iš Sent Polo. Man rodos, tai Minesotoj. Braižas lyg ir moters. Ak, senas nenaudėlis!

DŽONIS. Jis turi dukterį kažkur vakaruose. Kartą man pasakojo apie ją. (*Deda laišką ant kasos aparato*) Bet palauk, aš jau balažin kada bemačiau Krisą. (*Vilkdamasis paltą išeina iš už baro*) Na, trauksiu namo. Iki rytojaus.

LARIS. Labanakt, šeimininke.

Džonis eina durų link, bet jas kažkas stumteli iš lauko, ir į smuklę įeina Kristoferis Kristofersonas. Tai neaukštas, plačiapetis, penkiasdešimties metų vyriškis, apvalaus, vėjo nugairinto, raudono veido, kuriame geraširdiškai blykčioja linksmos, šviesiai mėlynos akys. Virš plačios, vaikiškai kaprizingos burnos, bylojančios apie silpnavališkumą ir nepiktą užsispyrėliškumą, karo tankūs geltoni ūsai. Storas kaklas tarsi kalte įkaltas į galingą kūną. Didžiulės, plaukuotos, strazdanom nusėtos rankos ir trumpos kojos su didelėmis plokščiomis pėdomis, tvirtos ir nevikrios. Vaikšto jis dramblotai, siūbuodamas. Jo balsas, kai negriaudėja į tuščią statinę, pritilsta iki gudraus, patiklaus šnabždesio, net su kažkokia gailia intonacija. Jis vilki susiglamžiusį, blogai gulintį, tamsų, visai ne jūreivišką kostiumą, ant žilstelėjusių šviesių plaukų kupetos – išblukusi pilka kepurė. Dabar jo veide švyti nerūpestingas pasitenkinimas, - matyt, jis išgėręs.

KRISAS *(duodamas ranką Džoniui).* Sveikas, Joni! Eikš, vaišinu tave. Na, Lari, pilk mums. Ir sau pilk. *(Kyšteli ranką kišenėn)* Pinigų daug – krūva pinigų.

DŽONIS *(krato Krisui ranką).* Vilką minim, vilkas čia. Ką tik apie tave šnekėjom.

LARIS *(eidamas prie baro krašto).* Sveikas, Krisai! Duokš penkis. *(Krato vienas kitam ranką)*

KRISAS *(švytėdamas).* Duok išgerti.

DŽONIS *(šypteli).* Atrodo, jau būsi ragavęs. Kas pavaišino?

KRISAS *(taip pat šypteli).* Kitas vaikinai, iš kita barža – toks airis. Turėjo butelis viskio, ir mes šitas butelis gėrėm abu. O-o, koks viskis, kad tave kur kipšas! Aš tik tik atplaukiau į uostas. Duok išgerti, Lari. Aš truputis nusikaušęs, nedaug. Tiktais linksmas. *(Juokiasi ir užtraukia sniaukrojančiu, virpančiu tenorėliu dainą)* „O Jozefina, tavęs į laivą laukiu. Mėnulis skaisčiai šviečia. O tujen švieski man. Čiči, čiči, čiči, čiči“. *(Dainuodamas mosuoja ranka taktan, tarsi diriguodamas orkestrui)*

DŽONIS *(juokdamasis).* Vis apie tą senikę Jozę, ar ne, Krisai?

KRISAS. Ką tu supranti apie gera daina? Vienas italas iš kita barža, jis mane išmokė. Na, duok išgerti. *(Meta monetas ant baro)*

LARIS *(profesionalių tonu).* Ko įsakysit įpilti, džentelmenai?

DŽONIS. Pusę bokalo alaus.

KRISAS. Viskis, antras numeris.

LARIS *(paduodamas gėrimus).* O aš, jei leisit, pasivaišinsiu cigaru.

KRISAS (*keldamas stiklą*). Skol!¹

DŽONIS. Į sveikatėlę!

KRISAS (*tuoj pat*). Išgerk dar.

DŽONIS. Ne. Kitą kartą. Man reikia namo. Vadinasi, ką tik parplaukei. Iš kur grįžti šį kartą?

KRISAS. Iš Norfolkas. Vos vos šliaužėm... Šuniškas oras, visą laiką rūkas, rūkas, rūkas, velniai rautų! (*Pasigirsta atkaklus skambinimas prie kambarėlio durų. Krūpteli, skubiai*) Aš pats atidarau, Lari. Visai iš galvos pabėgo. Čia Marta. Ji atėjo su manim. (*Eina į kambarėlį*)

LARIS (*kikena*). Senas paikša! Vis dar gyvena su ta baidykle.

DŽONIS (*vypteldamas*). Krisas – vyras kaip reikiant. Gerai, drošiu namo. Iki! (*Eina link durų*)

LARIS. Iki pasimatymo, šeimininke.

DŽONIS. Tiesa, nepamiršk atiduoti jam laiško.

LARIS. Nepamiršiu.

Džonis išeina. Tuo metu Krisas atidaro kambarėlio duris ir įleidžia Martą. Ji maždaug keturiasdešimties, o gal penkiasdešimties metų. Veidas su stambiais žandikauliais ir mėsinga raudona nosimi išraizgytas violetinių gyslelių. Tankūs žili susiriebalavę plaukai nerūpestingai susukti ant viršugalvio į mazgą. Kūnas tuklus ir apdrikęs, kvėpavimas trūkčiojantis, su švilpesiu, šneka jinai garsiu vyrišku balsu, tolydžio pratrūkdama kимиu juoku, tačiau paraudusiose mėlynose akyse vis dar švysteli jaunatviškas gyvenimo geismas, kurio nepajėgė nuslopinti jokios nesėkmės, ir humoras, pašaipus, bet geraširdiškas. Marta užsimaukšlinusi vyrišką kepurę, vilki dveilį vyrišką švarką ir purviną kartūninį sijoną. Basnirčia įsispyrus į per didelius vyriškus batus, dėl to velka kojas ir dažnai kliuvinėja.

MARTA (*niurzgiai*). Čia dabar kas, nusmurgęs švedpalaiki? Aš turiu kiaurą dieną styroti už durų? (*Atsisėda prie stalelio dešinėje pusėje, priekyje*)

KRISAS (*raminamai*). Nepyk ant manęs, Marta. Užsišnekėjau su Jonis. Visai iš galvos išėjau. Ko nori gerti?

MARTA (*aprimusi*). Bokalą šviesaus per pusę su eliu.

¹ Būkim sveiki! (Šved.)

KRISAS. Tuoju nešu. *(Grįžta prie baro stalo)* Šviesus su eliu Martai. Man viskis. *(Meta monetas ant baro)*

LARIS. Gerai. *(Prisiminęs, paduoda laišką)* Čia tau laiškas iš Sent Polo, Minesotoj. Moteriška rašysena. *(Šypteli)*

KRISAS *(skubiai ima laišką).* A-a, tai mano duktė, Ana. Jinai gyvena tenai. *(Sukioja laišką rankose, nežinodamas, ką su juo daryti)* Nebuvo nuo Ana laiškas jau gal metai.

LARIS *(juokaudamas).* Nepūsk miglų! Nuo dukters! Aišku, kad nuo kokios nors paukštytės.

KRISAS *(rimtai).* Ne, čia Ana. *(Susirūpinęs dėl laiško, kurį dvejojamas laiko rankoje)* Šimts pypkių, aš turbūt per daug girtas skaityti laiškas nuo Ana. Reikia pasėdėti. Nunešk alų Martai, Lari. *(Eina į kambarį dešinėje)*

MARTA *(piktai).* Kur mano alus ir elis, senas kelme?

KRISAS *(išsiblaškęs).* Laris atneš. *(Atsisėda priešais ją)*

Laris atneša gėrimus ir stato juos ant stalo. Jiedu su Marta linkteli vienas kitam kaip seni pažįstami. Laris susidomėjęs žiūri į Krisą. Marta nugeria gerą gurkšnį iš savo bokalo, patenkinta atsidūsta ir nusišluosto burną atgalia ranka. Krisas valandėlę žiūri į laišką, pamažu atplėšia jį ir prisimerkęs uoliai ima skaityti, be garso krutindamas lūpas. Jam beskaitant, jo veide mainosi čia džiugesys, čia sumišimas.

LARIS. Geros žinios?

MARTA *(irgi susidomėjusi).* Dieve mano, ką gi tu ten turi - nejaugi laišką?

KRISAS *(perskaitęs laišką valandėlę tyli, tarsi norėdamas apsiprast su naujiena. Paskui, džiugaus jaudulio apimtas, ima daužyti kumščiu stalą).* Kad tave kur velniai nujotų! Tik pagalvok, Anė rašo, kad važiuoja šičia! Rašo, kad susirgo darbe, Sent Pole. Laiškas trumpas, daugiau nieko nerašo. *(Švytėdamas)* O! Čia tai bent naujiena! Velniai rautų! *(Pasigręžia į Martą, susigėdęs)* Tu juk žinai, Marta, aš tau pasakojau, kad nemačiau mano Ana nuo tada, kai ji buvo mažas mergytė Švedijoje, penkių metų.

MARTA. O dabar kiek jai metų?

KRISAS. Turi būti... Palauk, duok pagalvoti... Turi būti dvidešimt metų. Po šimts kipšų!

LARIS *(nustebęs).* Ir nematei jos penkiolika metų?

KRISAS (*staiga paniuręs, negarsiai*). Taip. Kai ji buvo mažas mergaitė, aš buvau burlaivio bocmanas. Ir niekaip negalėjau pakliūti namo. Tik keli kartai per tie metai. Jau toks aš kvailas jūreivis. O mano pati – Anės motina – pavargo manęs laukti Švedijoje visas laikas, o aš vis nėra ir nėra. Jinai atvažiavo šičia, į Ameriką, atsivežė Anė. Gyveno Minesotoj, pas jos pusbroliis fermoje. Paskui motina mirė, o aš tada buvau išplaukęs. Aš maniau, Anė bus geriau pas pusbroliis gyventi. Aš maniau, Anė bus geriau gyventi fermoje ir nepažinti šitas senas velnias jūra, nepažinti toks tėvas, kaip aš.

LARIS (*mirktelėjęs Martai*). O čia mergaitė kaip mat už jūreivio ištekės. Jau tokio ji raugo.

KRISAS (*ūmai pašoka, ir trenkia kumščiu į stalą*). Niekada to nebus, tegul mane skradžiai! Tas niekada nebus!

MARTA (*skubiai čiumpa savo bokalą, piktai*). Eik tu, paikši! Nori viską išlaistyti?

LARIS (*nustebęs*). Čia dabar! Kas tau pasidarė? Ar tu pats ne jūreivis, ne visą gyvenimą buvai jūreivis?

KRISAS (*lėtai*). Va todėl taip ir sakau. (*Prisiversdamas šypteli*) Jūreivis – šaunus vaikas, bet ne mergaitė turėti ir ne vesti. Ne. Tą aš žinau. Ir Anės motina, ji irgi žinojo.

LARIS (*žiūrėdamas į niūrių minčių apniktą Krisą*). O kada atvažiuoja tavo dukte? Greitai?

KRISAS (*atsitokėjęs*). O dieve, visai iš galvos pabėgo! (*Skubiai vėl skaito laišką*) Rašo, atvažiuoja, ir viskas.

LARIS. Tikriausiai ir čia jinai ateis, jeigu tavęs ieškos. (*Grįžta švilpaudamas prie baro*)

Likęs vienas su Marta, žvilgčiojančia į jį su piktžiugiška pašaipa, Krisas staiga pasijunta baisiai nejaukiai.

KRISAS (*pasimuistęs staiga atsistoja*). Man labai reikia kalbėti su Laris. Tuoj grįžtu (*pataikaudamas*), tuoj atnešiu tau dar alaus.

MARTA (*ištuštinus bokalą*). Gal ir visai neblogai (*Jam nueinant su bokalu, pašaipiai kvatoja*)

KRISAS (*Lariui, baugiai šnabžda*). Po perkūnais, reikia iškraustyti Marta iš baržos, kol Anė nėra! Anė baisiai pyks, jei sužinos. Marta irgi pasius, kad jai reikia dingti.

LARIS (*pašaipiai šypsodamasis*). Taip tau ir reikia, senas padraika! Prasidedi su moteriškom tokiam amžiu!

KRISAS (*sutrikęs kasosi galvą*). Tu man sugalvok, ką meluoti dėl Marta, kad jinai greitai dingtų iš mano barža.

LARIS. Juk ji žino, kad pas tave duktė atvažiuoja. Pasakyk jai, kad nešdintųsi po velnių, ir viskas.

KRISAS. Ne! Aš nenoriu jinau skriausti.

LARIS. Et, suskydėlis! Tada neleisk dukters į baržą. Ji ir pati mieliau pabus krante. *(Smalsiai)* O kur tavoji Anė dirba?

KRISAS. Jinai gyveno pusbrolių ferma iki du metai atgal. Paskui parsisamdė aukle Sent Pole. *(Papurtęs galvą, ryžtingai)* Bet daugiau nenoriu, kad jinai dirbtų. Noriu, kad gyventų pas mane.

LARIS *(pašaipiai)*. Anglių baržoje? Baisiai abejoju, ar jai ten patiks.

MARTA *(šaukia iš gretimo kambario)*. Turbūt aš matysiu alų kaip savo ausis, nusmurgęs švedpalaiki?

KRISAS *(krūpteli, nujausdamas nemalonumus)*. Einu, einu, Marta.

LARIS *(prileidžia alaus ir elio, duoda bokalą Krisui, juokiasi)*. Na, dabar saugokis! Geriau eik, ir tiesiai išdrožk, kad nešdintųsi.

KRISAS *(drebėdamas)*. Kad tu prasmegtum! *(Nuneša Martai alų ir sėdasi už stalo)*

Marta, nė žodžio netardama, gurkšteli alaus. Laris, tikėdamasis audringos scenos, tyliai prisiartina prie pertvaros pasiklausyti jų pašnekesio. Krisas jau nori prabilti, dvejoja, iš nusiminimo išgeria viską, tarytum vildamasis įgyti drąsos. Jis prisiverčia šmaikščiai pašvilpauti kelis „Jozefinos“ taktus, bet nebaigęs sustoja. Marta perleidžia jį skvarbiu žvilgsniu, pastebi jo sumišimą, ir jos akys piktžiugiškai žybteli.

KRISAS *(kostelėjęs)*. Marta...

MARTA *(karingai)*. Na ko? *(Apsimeta įtūžusi, nors yra patenkinta, kad Krisas taip sutrikęs)* Matai, nematau, kas tavo makaulėj, apsidrėbęs švedpalaiki? Nori manim nusikratyti, gal ne? Dabar, kai jinai atvažiuoja, nori mane išgrūsti į krantą, a? Tai žinok, mulki neraliuotas, dar negimė toks žmogus, kuriam užtektų kvapo šitaip padaryti. Geriau nė nepradėk!

KRISAS *(visai sugniuždytas)*. Ką čia išsimanai, Marta?

MARTA *(rūsčiai dėbteli į jį, bet paskui nebesusitvardo – pradeda juoktis)*. Cha cha! Na ir juokdarys! Tikras driskių kuinas, tegu mane skradžiai! *(Švokščia, vos gaudydama kvapą)*

KRISAS *(vaikiškai įsižeidęs)*. Koks čia juokas?

MARTA. O tu pasižiūrėk į veidrodį ir pamatysi. Cha cha! *(Įveikusi juoko priepuolį, pašaipiai kikeną)* Kažkoks driskių kuinas sumanė apmaut Martą Oven, ir dar tokio amžiaus sulaukus! Lyg

aš nebūčiau dvidešimties metų pragyvenusi baržose su tavo paderme. Kiaurai matau visas jūsų suktybes, skersai ir išilgai. Ne veltui mane motina, vos pagimdžiusi, pametė uoste. Manai, vėją kelsiu? Nė velnio! Susikraunu skudurus ir ate. Ne tu, o aš tave mesiu, aišku? Mane vemt verčia į tave bežiūrint ir todėl suk tave velniai, aišku? Gal maža vyrų kitose baržose? Šito gero visur per akis. *(Plekšnoja nustebusiam Krisusi per petį)* Nenukabink nosies! Kai ji atvažiuos, baržoj mano nė kvapo nebus. Tu manim amžiais atsikratai, - o aš tavim, ir abiem nuo to tik geriau. Cha cha!

KRISAS *(rimtai)*. Aš taip nemanau. Tu geras moteriškė, Marta.

MARTA *(šaipydamosi)*. Geras moteriškė. Tu man akių nedumk! Na, man tu buvai visai pusė velnio. Vadinasi, mudu neliukam skolingi. Pikto vienas prieš kitą neturim. Skiriamės draugiškai, a?

Laris grįžta į savo vietą prie baro.

KRISAS *(švytėdamas, kad išsisklaidė visi nemalonumai)*. Aišku, velniai parautų!

MARTA. Čia tai kalba! Visą gyvenimą stengiaus su vyrais susitarti geruoju, be pykčio. O tu taip kinkas drebinai, manei šoksiu akių draskyti? Ne, Marta ne tokia. *(Šaipydamosi)* O gal manei, širdis man sprogs, skiriantis su tavim? Gal skandintis užsimanysiu? Cha cha! Dieve mano! Tiek vyrų pasaulyje, tik noro turėk! *(Šypsodamosi baigia gerti alų)* Pastatyk man dar vieną, gerai? Išgersiu už tavo dukterį.

KRISAS *(entuziastingai)*. Aišku. Tuojau. *(Neša bokalą ir stiklinę prie baro)* Dar po vieną. Tas pats abiem.

LARIS *(pila gėrimus ir stato ant baro)*. Visai sukalbama, ar ne?

KRISAS *(džiugiai)*. Aš juk tau sakiau, jinai geras moteriškė! Šimts perkūnų, reikia pašvęsti! Duok man stiklelis viskis čia, prie baro! *(Deda pinigų, Laris duoda jam viskio)* Gal ir tu, Lari, gersi?

LARIS *(dorybingai)*. Juk žinai, aš nė į burną neimu.

KRISAS. Ir daug ką prarandi! Skol! *(Geria. Garsiai užtraukia dainą)* „O, Jozefina, tavęs į laivą laukiu...“ *(Ima bokalą, stiklinę ir svirdinėdamas eina į galinį kambarį)* „Mėnulis skaisčiai šviečia. O tujen švieski man. Či či, či či, či či, či či!“

MARTA *(pašaipiai šypsodamosi, užsikemša ausis)*. Kad tave kur!

KRISAS *(sėsdamas prie stalo)*. Gražiai dainuoti, ar ne? Geriam! Skol! Aš noriu švęsti! *(Geria)* Noriu švęsti, nes Anė važiuoja namo. Žinai, Marta, aš niekad jai nerašiau, kad važiuotų. Galvoju, aš blogas tėvas. Bet visą laiką galvoju ir galvoju, kad bus laikas, jinai norės mane matyti, ir važiuoja. Ir va, po šimts velnių, tas diena atėjo! *(Jo veidas švyti)* Kaip galvoji, Marta, kokia jinai?

Tikriausiai stiprus, dailus mergaitė, gražus, kaip paveikslėlis! Juk augo kaime. Ir žinok: ištekės už šaunus, doras vaikinai čia, Rytuose, turės savo namai, turės vaikai, ir aš, velniai rautų, būsiu tada senelis! Ir kiekvieną kartą, kai atplaukiu į uostą netoli, važiuoju jos lankyti. *(Jo džiaugsmas liejasi per kraštus)* Tegul tave velniai raguoti nujoja, aš noriu švęsti! *(Šaukia)* Nešk mums dar gerti, Lari! *(Trenkia kumščiu į stalą)*

LARIS *(jeina, nepatenkintas)*. Ei, raminkis! Ko čia stalus laužai, senas ožy!

KRISAS *(tik kvailai šypsosi ir dainuoja)*. „O, Jozefina, tavęs į laivą laukiu...“

MARTA *(bandydama nuraminti Krisą, ima už rankos)*. Tu jau visai kaip dūmas, švede. Eik kur nors ir pavalgyk. Galva prašviesės. *(Krisas atkakliai purto galvą)* Klausyk, senas mulki! Tu juk supratimo neturi, kada tavo duktė pasirodys. O manyčiau, nori būti blivus, kai ji atvažiuos, ar ne?

KRISAS *(susirūpinęs, sunkiai stojasi)*. Tikrai, velniai rautų.

LARIS. Dabar protingiau prakalbėjai. Sukirsk bifšteką ir atsigausi. Ten, už kampo, tau duos pavalgyt.

KRISAS. Gerai. Marta, aš greit grįšiu. *(Eina pro barą į gatvę)*

LARIS. Nieko, užkąs truputį, ir viskas bus tvarkoj.

MARTA. Aišku.

Laris grįžta į savo vietą už baro ir ima skaityti laikraštį. Marta susimąsčiusi gurkšnoja likusį alų. Prie galinio kambarėlio durų pasigirsta skambutis. Laris praveria duris, paskui suglumęs atlapoja jas iki galo. Jeina Anė Kristoferson. Tai aukšta, dailiai sudėta dvidešimties metų blondinė, tikra vikingų padermės duktė, tačiau jau praradusi sveikatą ir pažymėta seniausios pasaulyje profesijos žyme. Jaunas jos veidas sunuožmėjęs, o nuo storo kosmetikos sluoksnio pasidaręs panašus į cinišką kaukę. Apsirengusi réksmingai, kaip rengiasi prostitutėm tapusios kaimietės. Jėjus klesteli ant kėdės prie stalelio kairėje pusėje.

ANĖ. Viskio. Ir imbierinio alaus. Atskirai. *(Kai Laris nusigręžia eiti, prisivertusi kerinčiai nusišypso jam)* Ir nepašykštėk, vaikeli.

LARIS *(pašaipiai)*. Kibirėlio užteks?

ANĖ *(šiurkščiai nusijuokdama)*. Ko gero, užteks.

Laris eina prie baro. Moterys nesivaržydamos nužvelgia viena kitą. Įeina Laris, stato viską priešais Anę ir grįžta prie baro.

ANĖ *(Vienu ypu išgeria. Po valandėlės alkoholis atgaivina ją. Draugiškai šyptelėjus, kreipiasi į Martą)* Viešpatie, kaip man reikėjo gurkšnelio, papjautinai reikėjo!

MARTA *(užjaučiamai linguoja galvą).* Atrodai tikrai nekaip. Ūžei?

ANĖ. Ne. Važiavau... Daugiau, kaip parą, važiavau traukiniu. Kiaurą naktį prasėdėjau sušvinkusiame vagone. Viešpatie, maniau niekada tam keliui nebus galo.

MARTA *(krūpteli, įdėmiai pažvelgia į ją).* O iš kur pati atvažiavai?

ANĖ. Iš Sent Polo. Minesotos valstijoj.

MARTA *(žiūri į ją nustebusi, lėtai).* Vadinasi... *(Staiga prapliumpa kimiu pašaipiu juoku)* Dieve mano!

ANĖ. Tikrai, iš pačios Minesotos... *(Užsiplieskusi)* Ko čia juokies? Iš manęs?

MARTA *(skubiai).* Ne, ne, vaikelai, kaip kažin ką. Aš apie kitką pagalvoju.

ANĖ *(atleidžiau, šypsodamasi).* Jei ne iš manęs, tai žinokis. Aš, ko gero, atrodau tikra baidyklė, tik dvi savaitės, kaip iš ligoninės. Gal dar išmesti taurelę? Kaip manai? Nori, pavaišinsiu.

MARTA. Kodėl ne. Ačiū. *(Šaukia)* Ei, Lari! Nagi, aptarnauk mus. *(Įeina Laris.)*

ANĖ. Dar to paties.

MARTA. Ir man. *(Laris ima jų stiklus ir išeina)*

ANĖ. O kodėl tau nepersėdus prie manęs? Sudarytum kompaniją? Aš šitam mieste kaip dykumoj ir šiaip nuo vakar dienos su niekuo nė žodžiu nepersimečiau.

MARTA. Aš nieko prieš. *(Šlepsėdama eina prie Anės stalelio ir sėda prieš ją. Laris atneša gėrimus. Anė sumoka jam)*

ANĖ. Skol! Būk sveika! *(Geria)*

MARTA. Į tavo sveikatą! *(Gurkšteli iš savo bokalo)*

ANĖ *(išsiimdama iš rankinuko pakelį pigių cigarečių).* Čia galima rūkyti, ar ne?

MARTA *(abejodama).* Turbūt. *(Paskui ji iš tiesų susirūpina)* Tik šveisk į kampą, jeigu kas nors įeis.

ANĖ (*užsidega cigaretę ir užsitraukia*). Viešpatie, kas per priekabumas tokioj skylėj? (*Pučia dūmus, įbedusi akis į stalą. Marta labai įdėmiai nužiūrinėja ją, įsidėmėdama kiekvieną veido smulkmeną. Pajutusi jos žvilgsnį, irzliai*) Kas nors yra, kad taip žiūri?

MARTA (*jos tono įpykinta, pašaipiai*). Čia daug žiūrėt nėra ko. Vos akį užmetus pamačiau, kas tu per paukštė.

ANĖ (*primerkusi akis*). Žvitrios tavo akys, tikrai. Bet ir kas tu esi, ilgai spėlioti nereikia. Po keturiasdešimties metų aš būsiu tiksliai tokia. Va kaip! (*Šiurkščiai juokiasi*)

MARTA (*piktai*). Tikrai? Na, tai aš tau tiesiai pasakysiu, vaikeli! Marta Oven niekada... (*Staiga susigriebia, šypteli*) Bet ko mes čia draskomės? Pakalbėkim apie ką kitą. Aš mėgstu taikiai gyvent su žmonėmis. (*Paduoda ranką*) Pamirškim viską, gerai?

ANĖ (*džiugiai spaudžia jai ranką*). Aišku. Man ir savų bėdų netrūksta. Išgerkim dar po vieną. Nieko prieš?

MARTA (*purtydama galvą*). Man jau užteks. Soti iki va čia. O tu... seniai valgei?

ANĖ. Tik iš ryto, traukinyje.

MARTA. Tada ir tu verčiau nebeverk, ką manai?

ANĖ (*valandėlę padvejojusi*). Ko gero, taip. Be to, man reikia su kai kuo pasimatyti. Bet šita prakeikta kelionė man visus nervus išstampė.

MARTA. Sakei, jog ką tik iš ligoninės?

ANĖ. Tik dvi savaitės, kaip išėjau. (*Pasilenkdama prie Martos, pasitikinčiu tonu*) Įstaigą, kur aš dirbau, užklupo policija. Nuo to viskas ir prasidėjo. Teisėjas davė mums, merginoms, po trisdešimt parų. Kitoms patupėt cypėj vieni niekai. Dauguma jau pripratusios. O aš negalėjau. Maniau – galas! Nei valgyt, nei miegot! Niekaip negalėjau išverti uždaryta, ir viskas. Taip įsinegalavau, kad teko mane išsiųsti į ligoninę. O ten – puikumėlis. Tiesiog išeit nenorėjau, dievaži!

MARTA (*valandėlę patylėjusi*). Sakei, jog turi su kažkuo susitikti.

ANĖ. Taip. Tik ne su tuo, su kuo manai. Turiu susitikti su savo tėvoku. Tikrai. Juokinga, ar ne? Nemačiau jo nuo pat mažumės, net nežinau, kaip atrodo. Tik kartkartėmis gaudavau nuo jo laišką. O šita vieta – vienintelis adresas, kuriuo galėjau jam atsakyti. Jis dabar šveicorius kažkokiam name, o anksčiau buvo jūreivis.

MARTA (*nustebusi*). Šveicorius!

ANĖ. Taip, taip. Va aš ir nutariau: kadangi jis visą gyvenimą nė piršto dėl manęs nepajudino, gal dabar nepašykštės pastogei ir maistui, kol aš bent kiek atsipūsiu. (*Alsiai*) O pailsėti man reikia! Visai iš jėgų išsimušiau... (*Be vilties*) Tik kažin ko iš jo nesitikiu. Koks vyras nepaspirs tavęs, jei suklopai. (*Su netikėta aistra*) Ak, kaip aš nekenčiu šitų vyrų! Ir jis tikriausiai ne geresnis už kitus. (*Staiga susidomėjusi*) Sakyk, ar dažnai ateini į šitą smuklę?

MARTA. Visaip paitaiko.

ANĖ. Tai gal jį pažįsti – mano senj? Gal bent matei kada?

MARTA. Ar tik nebus senasis Krisas?

ANĖ. Senasis Krisas?

MARTA. Krisas Kristofersonas, pilna jo pavardė.

ANĖ (*susijaudinusi*). Taip, tai jis. Ir mano pavardė Ana Kristoferson, tik ten aš vadinausi Anė Kristi. Tai tu jį pažįsti?

MARTA (*išsisukinėdama*). Teko matytis.

ANĖ. Sakyk, koks jis? Tik teisybę!

MARTA. Na, žemas ir...

ANĖ (*nekantriai*). Man nusispjaut, kaip jis atrodo. Sakyk, koks jis žmogus?

MARTA. Na, dėl to gali būti rami, vaikeliai, už tavo senioką, kažin ar geresnių būna, taigi!

ANĖ (*nudžiugusi*). Puiku! Tai manai, jis padės man, kad galėčiau bent kiek atsipūsti?

MARTA (*tvirtai*). Galvą dedu. (*Nepatenkinta*) Tik iš kur tu ištraukei, kad jis šveicorius?

ANĖ. Pats man rašė.

MARTA. Melavo. Joksai jis šveicorius. Jis baržos kapitonas, ir penki žmonės jo įgula.

ANĖ (*irgi nepatenkinta*). Baržos? Kokios baržos?

MARTA. Anglių.

ANĖ. Anglių baržos! (*Šaižiai juokiasi*) Puikus darbelis mano seniai nematytam tėtušėliui! Viešpatie, aš taip ir žinojau, kad išeis kokia velniava – tokia jau mano laimė. Taip, matyti, ir nepasiseks man atsipūsti.

MARTA. Kodėl ne?

ANĖ. Juk tikriausiai jis ir gyvena toje baržoje?

MARTA. Aišku. Na ir kas? O tu negali gyvent kartu su juo?

ANĖ (*kandžiai*). Aš? Purvinoj anglių baržoj? Kuo tu mane laikai?

MARTA (*jsižeidusi*). O ką tu nutuoki apie baržas? Tikriausiai nė matyt nesi mačiusi? Pats kaltas: nereikėjo augint tavęs sausumoj, toli nuo tos, kaip jis sako, senas velnias jūros... Tenai, matot, ramiau...! O dieve! (*Ji ne iš karto suvokia savo žodžių ironiją, o tą pajutusi, kimiai juokiasi*)

ANĖ (*piktai*). Jis mane augino! Kam jis tas pasakas pasakoja? Čia tai man patinka! Juk jis primetė mane motinos giminėms, o tie mane mirtinai nuvarė toje fermoje.

MARTA. Na, dėl kai kurių dalykų jis kvaištelėjęs. Aš pati girdėjau jį sakant, jog kaimas geriausia vieta vaikui.

ANĖ. Kurgi ne! Tą jis ir laiškuose man kalė. Ir dar kažkokias paistalynes, esą, moteriai reikia laikytis toliau nuo jūros... Nė velnio negalėdavau suprasti. Aš manau, jam va čia.

MARTA. Tik iš tavo pusės. (*Nerūpestingai*) Vadinasi, gyvenimas fermoje nebuvo tau prie širdies?

ANĖ. Kur jau ten! Buvo tenai senis, jo žmona, ir keturi sūnūs, - tik plėšytis visur man vienai reikėjo. Mat aš – neturtinga giminaitė, o elgėsi su manim blogiau, negu su samdine. (*Kiek padvejojusi, niūriai*) Vienas iš sūnų... jauniausias...paėmė mane... kai man buvo šešiolika. Po to aš taip pradėjau jų neapkęsti, kad būčiau užmušus, jei būčiau likus. Tad ir pabėgau į Sent Polą...

MARTA (*klausosi su užuojauta*). Krisas pasakojo, kad tu ten dirbi aukle. Tai tu jį visą laiką mulkinai, kai taip rašei?

ANĖ. Ne, kam man reikia? Dvejus metus tai buvo gryna tiesa. Aš ne iš karto pasukau šunkeliais. Bet mane kaip tik tai ir pribaižė, kai pasidariau aukle. Prižiūrėt svetimus vaikus, amžinai klausytis jų bliovimo ir inkštimo, tūnot tarp keturių sienų, kai pati dar vaikas ir noris į laisvę, į platų pasaulį. Pagaliau man pasitaikė puiki proga, ir aš patekau į tą įstaigą. Ir jau būk rami, žiopsot nežiopsojau! (*Iššaukiamai*) Ir nė trupučio nesigailiu. (*Kiek patylėjęs, su karčia neapykanta*) Dėl visko vyrai kalti, - dėl visko, kas man atsitiko. Fermos vyrai, kurie stumdė mane ir mušė, o paskui ir šunkeliais paleido vyrai, kurie, man būnant aukle, sekiojo kaip prilipę, suko galvą, ir tik žiūrėjo, kaip čia prisigretinus. (*Grubiai juokiasi*) O dabar ir išvis vien vyrai beliko. Dieve mano, kaip aš jų nekenčiu! O tu?

MARTA. Nežinau. Būna gerų, vaikeli, bet pasitaiko ir blogų. Tau paprasčiausiai su jais nesisekė. O, pavyzdžiui, tavo tėtušis senasis Krisas... Geras.

ANĖ (*nepatikliai*). Dar turės įrodyti.

MARTA. O tu iš tos įstaigos rašei, kad dirbi aukle?

ANĖ. Aišku. (*Ciniškai*) Nors kas jam!

MARTA Čia tu klysti. (*Rimtai*) Aš Krisą ne metus pažįstu. Apie tave jis daug kartų pasakojo. Jis dėl tavęs iškvaišęs, tikrai tikrai.

ANĖ. Baik juokus krėsti!

MARTA. Aš tiesą sakau. Tik jis baisus naivuolis, supranti? Ir truputį trenktas. Bet nori vien gero, kaip mane gyvą matai. Paklausk, vaikeli... (*Ją nutraukia laukujų durų trinktelėjimas ir Kriso balsas*) Š-š-š!

ANĖ. Kas ten?

KRISAS (*Įeina į barą, jis gerokai prablaivėjęs*). Po perkūnais, Lari, šauniai užkirtau. Marta dar ten?

LARIS. Ten. Ir dar kažkokia perėjūnė su ja. (*Krisas eina link durų į galinį kambarį*)

MARTA (*skubiai, susijaudinusiai šnabžda Anai*). Tai jis. Eina čionai. Laikykis!

ANĖ. Kas?

Krisas atidaro duris.

MARTA (*Ilg matytų jį šiandien pirmą kartą*). Ką aš matau! Sveikas, Krisai! (*Jam nesusėjęs nieko atsakyti, skubiai nučiūžina pro jį į barą, mostu liepdama sekti ją*) Eikš čia, man reikia kai ką tau pasakyti. Jis išeina paskui ją. (*Skubiai, pažnibždomis*) Klausyk! Aš tuoj pat šiaušiu į baržą, susidedu skudurus ir išgaruoju. Ten sėdi jinai, tavo Ana. Ką tik atėjo, tavęs laukia. Žiūrėk, neskriausk jos, aišku? Ji nesveikuoja. Na gerai, iki! (*Grįžta į galinį kambarį pas Aną.*) Lik sveika, vaikeli. Man jau laikas. Dar pasimatysim.

ANĖ (*neramiai*). Iki.

Marta skubiai išeina pro galinio kambarėlio duris.

LARIS (*smalsiai žiūri į pritrenktą Krisą*). Kas gi nutiko?

KRISAS (*neaiškiai*). Nieko... nieko... (*Stovi priešais galinio kambario duris, prieštaringsiausių jausmų apniktas, paskui suima save į rankas, atidaro duris, įeina į kambarį, ir sustoja, droviai žvilgčiodamas į Aną. Ryški jos suknelė, ir, jo supratimu, puošni išvaizda, sukelia jam baimingą*

pagarbą. Apgailėtinau baugščiai apsidairo, tarsi bijodamas sutikti vertinantį jos žvilgsnį, kuriuo ji perleidžia jį nuo galvos iki kojų. Jo balse girdėti maldavimas atlaidumo) Ana!

ANĖ *(ne mažiau sumišusi).* Sveikas... Tėve! Ta moteriškė pasakė, kad čia tu. Aš ką tik atvažiauvau.

KRISAS *(lėtai eina prie jos).* Aš taip džiaugiuosi... Tave matyti... Po tiek metų, Ana. *(Pasilenkia prie jos, įveikę sumišimą, bučiuojasi)*

ANĖ *(jos balse girdėti nuoširdus susijaudinimas).* Aš irgi džiaugiuosi tave matydama.

KRISAS *(griebia ją už rankų, žiūri į veidą, paskui, užlietas begalinio švelnumo bangos).* Ane lilla, Ane lilla.²

ANĖ *(išsivadudama iš jo glėbio, kiek įbūgusi).* Čia dabar kas – švedišką paprotys? Tokio nežinau... *(Paskui bando užglaistyti įtampą skubiai šnekėdama.)* Viešpatie, na ir siaubingai važiauvau čionai. Visai iš jėgų išsimušiau. Kiaurą naktį išsėdėjau prišvinkusiame vagone, akių nesudėdama, o paskui vos ne vos atradau šitą vietą. Juk žinai, nesu buvusi Niujorke, ir...

KRISAS *(neatplėšdamas nuo jos susižavėjusio žvilgsnio, nesiklausydamas, ką ji sako, ūmiai).* Žinai, Ane, koks tu puikus mergaitė? Kertu lažybų, visi vyrai įsimyli tave vos pamatė, velniai parautų!

ANĖ *(su pasišlykštėjimu, atšiauriai).* Liaukis! Nekalbėk taip, kaip visi.

KRISAS *(įsižeidęs, nuolankiai).* Kas čia blogo, Ana, jei taip sako tėvas?

ANĖ *(priverstinai nusijuokdama).* Aišku, kad nieko. Tik... Man juokinga, kad aš tave matau, o nieko apie tave neprisimenu. Tu juk man visai... Svetimas.

KRISAS *(liūdnai).* Taip, taip. Aš niekad nevažiauvau namo, tik porą kartų, kai tu buvai dar visai mažytė, Švedijoje, prisimeni?

ANĖ. Ne. *(Su nuoskauda)* Kodėl tu niekad neparvažiuodavai? Kodėl nė karto neatvažiavai į Vakarų, pas mane?

KRISAS *(lėtai).* Kai tavo motina mirė,- o aš tada buvau išplaukęs, - aš maniau, bus geriau, jei tu manęs niekada nematysi! *(Sugniužęs susmunka ant kėdės, paskui pasigręžia į ją, liūdnai)* Dabar aš pats nesuprantu, Ana, kodėl visi tie metai nevažiauvau atgal į Švediją. Kiekvienas plaukiojimas baigiasi, aš labai noriu namo. Noriu matyt tavo motina, tavo broliai, paskui jie nuskendo jūroje, žiūrėt į tave, kai tu gimei, bet... Aš vis nevažiuoju ir nevažiuoju. Parsisamdau į kiti laivai, plaukiu į Pietų Amerika, Australija, Kinija, plaukiu į visi pasaulio uostai – bet nė karto vis negaliu sėst į

² Švelnybiškai – mažyte (Šved.)

laivas, plaukti Švedija. Kai turiu pinigų ir galiu užmokėti už kelionę, aš... (*Kaltai nuleidžia galvą*) aš viską pamirštu ir išmėtau pinigus. O kai susigriebiu, jau vėlu (*Atsidūsta*) Nežinau kodėl, bet taip būna daug jūreivių, Ana. Šitas senas velnias jūra krečia bjaurūs pokštai su žmonėmis, sumaišo jiems protas. Tu tikėk.

ANĖ (*atidžiai stebi Krisą, kol jis kalba. Su karčia ironija*). Vadinasi, viskuo kalta jūra? Tai kodėl tu vis dar jūreivis, nors tiek rašei man, kad nekenti jos. Moteris, kur buvo čia, pasakojo, kad tu anglių baržos kapitonas... O tu man rašei, kad dirbi šveicorium!

KRISAS (*degdamas iš gėdos, bet ir toliau meluoja ne nemirkteldamas*). O, aš ilgai tarnavau sausumoj. Šveicorium. Ir visai neseniai paėmiau šitas darbas, nes susirgau, ir man reikia grynas oras.

ANĖ (*nepatikliai*). Sirgai? Tu? Niekada nebūčiau pagalvojus.

KRISAS. Žinai, Ane, tai netikras jūros tarnyba. Ir laivas netikras jūros laivas. Senas gelda – visai kaip žemės gabalas, ir namelis ant viršaus, tik kad plaukioja. Ir darbas baržoje, tai ne darbas jūroj. Ne! Aš niekad daugiau neplauksiu jūron, Ane, net jei mirti reikėtų. Aš taip prisiečiau, kai tavo motina mirė. Ir šitas žodis išlaikysiu, velniai mane rautų!

ANĖ (*sutrikusi*). Bet aš nematau jokio skirtumo. (*Keisdama temą*) O dėl ligos – tai aš pati ką tik iš ligoninės. Vos dvi savaitės iš ten.

KRISAS (*iš karto baisiausiai susirūpinęs*). Tu, Ane? Po perkūnais! (*Susijaudinęs*) O dabar geriau, ar ne? Atrodai pavargusi.

ANĖ (*alsiai*). Taip. Aš mirtinai pavargusi. Man mirtinai reiktų pailsėti, tik nežinau, kaip tą padaryti.

KRISAS. Kodėl, Ane?

ANĖ. Juk kai nusprendžiau pas tave važiuoti, maniau, kad dirbi šveicorium ir turi vietą, kur galėčiau pailsėti... Jeigu tu nieko prieš. O paskui vėl grįžti į darbą.

KRISAS (*energingai*). Bet aš turiu, vietą, Ane, puikus vieta! Pailsėsi, kiek norėsi, kaip mane gyvas matai! Tau daugiau niekad nereikės būti auklė. Tu gyvensi pas mane, velniai parautų!

ANĖ (*patenkinta, bet nustebinta tokio jausmų protrūkio, šypsosi*). Vadinasi, tu tikrai džiaugiesi, kad atvažiavau?

KRISAS (*spausdamas jos ranką tarp savo delnų*). Ane, aš juk tau sakiau, aš velniškai džiaugiuosi! Daugiau nešnekėk apie darbas! Tu liksi pas mane. Aš juk taip seniai nemačiau tave, nepamiršk. (*Jo balsas dreba*) Aš jau senas. Aš nieko neturiu pasaulyje, tik tu.

ANĖ (*sujaudinta, bet sutrikusi nuo tokių neįprastų jausmų*). Ačiū. Malonu girdėti, kai kas nors šitaip šneka. Bet pasakyk, jeigu tu toks vienišas... Tiesiog juokinga... Kodėl dar kartą nevedei?

KRISAS (*patylėjęs, ryžtingai purto galvą*). Aš labai mylėjau tavo motina, Ane.

ANĖ (*apstulbusi, lėtai*). Aš visai jos neprisimenu. Kokia ji buvo? Papasakok.

KRISAS. Aš tau papasakosiu viskas, viskas, o tu man papasakosi, kaip gyvenai. Bet ne dabar ir ne čia. Tai negeras vieta jaunai mergaitei. Čia nėra doras jūreivis neužaina išgerti. (*Greitai atsistoja ir ima jos lagaminą*) Einam, Ane, tau reikia gauti poilsis.

ANĖ (*kilsteli, bet vėl atsisėda*). Kur?

KRISAS. Einam. Į laivą.

ANĖ (*nusivylusi*). Kaip, į baržą? (*Sausai*) Tik be manęs. (*Matydama jo nusiminimą, prisiverčia šyptelėti*) Tu manai, tai tinkama vieta jaunai mergaitei – toji anglių barža?

KRISAS (*niūriai*). Taip, aš manau. (*Dvejoja, paskui kalba vis labiau maldaudamas.*) Tu nežinai, Ane, kaip gera baržoje. Ateina buksiras ir plaukiam kelionėn, aplink tik vanduo ir saulė, grynas oras ir sveikas maistas, - tu pasveiksi, ir pasidarysi stiprus mergaitė. Tu pamatysi, ko niekad nematei. Naktį mėnesiena, pro šalį plaukia garlaiviai, burlaiviai kelia bures... Tu pamatysi, toks grožis, koks ir įsivaizduoti negali. Tau reikia gauti poilsis. Tu, jaunas mergaitė ir taip daug dirbai. Tau reikia atostogos, taip!

ANĖ (*klausosi, su vis kylančiu susidomėjimu, paskui netvirtai nusijuokia*). Šauniai tu viską pasakoji. Man, aišku, labai narėtus paplaukiot jūra. Tik man nepatiko, kad su barža... Na, eime, pažiūrėsim, o gal ir pasiliksiu. Viešpatie, kodėl to nepabandžius?

KRISAS (*vėl ima jos lagaminą*). Tai einam?

ANĖ. Kur taip skubi? Lukterk. (*Akimirką pasimiršusi, atsisėda įprasta poza ir šypтели profesionalia šypsena*) Viešpatie, kaip išgert norisi.

KRISAS (*iškart stato jos lagaminą ant grindų, skubiai*). Dovanok, Ane, ko tu nori išgerti?

ANĖ (*nedvejodama*). Norėčiau... (*Staiga susigriebia, sutrikusi*) Nežinau. O ko čia galima?

KRISAS (*šypsodamasis*). Nemanau, ar čia yra, kas tinka jauna mergaitė. Gal imbierinis alus arba antpilas?

ANĖ (*priverstinai šypeldama*). Ką gi, užsakyk antpilo.

KRISAS (*prieidamas prie jos ir mirkteldamas*). Žinai ką, Ane, švęskim mūsų susitikimas po tiek metų. (*Beveik šnabžda, sumišęs*) Čia yra geras portveinas, Ane. Tau, man atrodo, būtų gerai išgerti truputį dėl apetitas. Jis visai nestiprus. Vienas stiklelis galvos nesusuks, būk rami.

ANĖ (*kone isteriškai juokdamasi*). Gerai. Išgersiu portveino.

KRISAS. Tuoju nešu. (*Eina į barą*)

ANĖ (*pašoka, čiumpa lagaminą, trūkčiojamai šnabžda*). Viešpatie, neištversiu! Geriau spaust iš čia! (*Paskui paleidžia lagaminą iš rankų, svyruodama grįžta prie savo kėdės, ir, užsidengusi rankomis veidą, rauda*)

LARIS (*Krisui priėjus, nuleidžia laikraštį, išsišiepia*). Na, kas ta blondinė?

KRISAS (*išdidžiai*). Tai mano Anė, Lari.

LARIS (*nustebęs*). Tavo duktė Anė?

Krisas linkteli. Laris nejučiom tyliai švilpteli ir sutrikęs nusigręžia.

KRISAS. Kokia ji puiki mergaitė, ar ne, Lari?

LARIS (*stengdamasis neapsikaulinti*). O taip! Saldainiukas!

KRISAS. Tai matai! Duok mums gerti – vienas portveinas Anei – ji nori su manim atšvęsti. Ir mažas puodelis alaus – man.

LARIS (*pildamas gėrimus*). Mažas puodelis? O, ji padarys iš tavęs žmogų.

KRISAS (*patenkintas*). Tu pataikei. (*Ima gėrimus. Išgirdusi jo žingsnius, Anė skubiai šluostosi akis, bando nusišypsoti. Krisas įeina, stato gėrimus ant stalo, susirūpinęs žvelgia jai į veidą, tapšnoja per ranką.*) Tu atrodai pavargus, Ane. Na, aš tau liepsiu kaip reikiant ilsėtis. (*Ima puodelį*) Išgerk vyno, atsigausi. (*Jinai kilsteli savo taurelę, Krisas plačiai šypsosi*) Skol, Ane! Žinai toks švedišką žodis?

ANĖ. Skol! (*Vienu ypu išgeria taurę portveino, nelyginant viskio taurelę, jos lūpos virpa*) Skol? O taip, šitą žodį aš gerai žinau, gerai!

ANTRAS VEIKSMAS

Po dešimties dienų. Sunkiai prikrautos baržos „Simeonas Vintropas“ laivagalis. Barža išmetusi inkarą Provinstano reide, Masačiuusetso valstijoje. Dešimta valanda vakaro. Iš visų pusių baržą supa tirštas rūkas, ir ji tykiai plūduriuoja ramiam vandens paviršiuje. Žibintas, pastatytas ant didžiulio lyno ritinio, blyškiai mirksėdamas apšviečia artimesnius daiktus: sunkias plieno sankabas buksyriniam trosui ir kitus baržos įrenginius. Gilumoje – kajutė; pro blausius jos langus vos ne vos švykso viduje deganti lempa. Virš kajutės stogo kyšo viryklės kaminas. Tylą tolygiais laiko tarpais sudrumsčia liūdnas, pusvalandžius skelbiančių varpų skambėjimas iškyšulyje ir kituose, reide stovinčiuose laivuose.

Uždangai pakilus, Anė stovi prie lyno ritinio, ant kurio pastatytas žibintas. Jinai smarkiai pasikeitusi, atrodo sveika, veidas vėl skaisčiai rausvas. Ji su juodu lietpalčiu, bet vienplaukė. Su baimingu ir pagarbiu susižavėjimu žvelgia į rūką už laivagalio. Atsidaro kajutės durys, ir išeina Krisas. Jis geltona ceratine jūreviška apranga – striuke, kelnėm, skrybėle, aukštauliais batais.

KRISAS *(išėjęs iš šviesios kajutės, dar nieko nemato tamsoje). Ane! (Neišgirdęs atsakymo, šūkteli vėl, šį kartą jau aiškiai sunerimęs) Ane!*

ANĖ *(krūpteli ir mosteli ranka, tarsi reikalaudama nutilti, pašnabždomis). Aš čia. Kas yra?*

KRISAS *(eidamas prie jos, rūpestingai). Kodėl neguli, Ane? Vėlu, jau keturis kartus skambino. Aš galvoju, tau negerai kvėpuot šitas rūkas.*

ANĖ. *Kodėl? (Kažkaip nejprastai pakiliai) Aš myliu rūką! Tikrai! Viskas taip... (Dvejoja, ieškodama žodžio) Keista ir ramu. Man rodos, kad aš... Nuo visko atskirta.*

KRISAS *(su pasibjaurėjimu nusispjauna). Rūkas – bjauriausias jo velniškas triukas, kad jį kur šimtas perkūnų!*

ANĖ *(nusijuokia). Vėl šėlsti ant jūros? O aš jau kone pamilau ją, nors dar kaip reikiant jos nemačiau.*

KRISAS *(niūriai į ją žvilgčiodamas). Kvailos šneka, Ane. Geriau jį pažinsi, taip nešnekėsi. (Pamatęs, kad ji susierzino, skubiai prabyla linksmesniu tonu) Aš džiaugiuos, kad tau painka barža. Džiaugiuos, kad vėl gerai jautiesi. (Taikiai šypsodamasis) Tau patinka gyvent dviese su senukas, a?*

ANĖ. Patinka. Viskas taip skiriasi nuo to, ką anksčiau pažinojau. O dabar... Šitas rūkas. Viešpatie, kaip gerai, kad jį pamačiau. Niekada nemaniau, kad gyvenimas baržoje toks nepanašus į gyvenimą sausumoje. Viešpatie, jeigu būčiau vyras, baisiai norėčiau plaukioti laivu. Nieko nuostabaus, kad tu visą gyvenimą buvai jūreivis.

KRISAS (*užsidegęs*). Daugiau aš ne jūreivis. Ir tai ne tikras jūra. Tu matai tik jo malonus pusė. (*Kadangi ji neatsako, viltinai kalba toliau*) Ką gi, aš manau, iki rytas rūkas išsisklaidys.

ANĖ (*jos balse vėl girdėt džiugus susijaudinimas*). Kaip jis man patinka! Dėl manęs jis gali niekada neišsisklaidyti! (*Krisas mindžikuoja susirūpinęs. Patylėjusi, lėtai*) Aš pati sau atrodau tokia švari... Čia... Tarsi būčiau išsimaudžiusi.

KRISAS (*patylėjęs*). Eik geriau kajutė, knygą paskaityk ir užmigsi.

ANĖ. Aš nenoriu miegoti. Noriu pabūti čia... Pasvajoti.

KRISAS (*eina į kajutę, bet grįžta*). Tu kažkoks keistas šįvakar, Ane.

ANĖ (*garsiau, piktai*). Na ko tu nori... Būtinai sugadint viską? Buvai geras, koks tik begalima, ir aš labai tau dėkinga, - tik kodėl nori dabar viską sugadinti? (*Pamačiusi, kad jį įskaudino, prisiversdama šypteli*) Pašnekėkim apie ką nors kitą. Sėskim va čia (*rodo į lyno ritinį*).

KRISAS (*atsidusęs sėda greta jos*). Jau tokia vėlus metas, Ane. Greit skambins penktą kartą.

ANĖ (*susidomėjusi*). Penktą kartą. Tai kiek dabar valandų?

KRISAS. Pusė vienuolikos.

ANĖ. Juokinga, - aš visai nesuprantu tos jūsų jūreiviškos kalbos, bet kad mano pusbroliai šnekėdavo tik apie derlių ir panašiai. Viešpatie, kaip man viskas buvo įgrisę, o labiausiai jie patys!

KRISAS. Tau nepatiko gyventi fermoje, Ane?

ANĖ. Jau šimtą kartų sakiau, kad nekenčiau jos. (*Rimtai*) Visas pasaulio fermas atiduočiau už vieną vandenyno lašą! Kaip kažin ką! Ir tau ten nepatiktų, tikrai. Tavo vieta čia (*plačiai mosteli jūros pusėn*). Tik ne anglies baržoje. Tavo vieta laive, kuris plaukioja visomis jūromis.

KRISAS (*niūriai*). Aš daug metų plaukiojau, Ane. Kaip koks prakeiktas mulkis.

ANĖ (*niekinamai*). Nesąmonės! (*Patylėjus, kalba susimąsčiusi*) O tavo giminėje visi visi buvo jūreiviai?

KRISAS (*sausai*). Taip. Paskutiniai kvailiai! Visi vyrai, mūsų pajūrio kaimas Švedijoje, plaukė į jūrą. O ką daugiau jie veikti? Mano tėvas mirė laive Indijos vandenyne. Jį palaidojo jūroje. Aš beveik jis nepažinojau. Tik truputį. Paskui ir mano broliai – visi trys vyresni už mane – irgi išplaukė į jūrą. O paskui ir aš. Tada motina liko visai vienas. Jinai greitai po šitas numirė – visai vienas. Mes tada buvom į jūrą. (*Liūdnai nutyla*) Du mano broliai žuvo su žvejų škuna, - paskendo kaip ir tavo broliai. Tik vyresnysis brolis susidėjo truputis pinigų, metė jūrą ir mirė namie, savo lovoj. Jis yra vienas, kurio nepražudė šitas senas velnias. (*Iššaukiamai*) Ir aš, kertu lažybų, kad taip pat mirsiu ant žemė, į savo lova!

ANĖ. Jie visi buvo paprasti jūreiviai?

KRISAS. Pirmos klasės jūrininkai, dauguma. (*Su pasididžiavimu*) Ir puikūs jūreiviai. (*Padvejojęs, droviai*) O aš buvau bocmanas.

ANĖ. Bocmanas?

KRISAS. Tai kaip ir karininkas.

ANĖ. Oi, kaip puiku! O ką bocmanas daro?

KRISAS (*Kiek padvejoja, bet pastebėjęs jos susižavėjimą, vėl apsiniaukia*). Dirba, kol iš kotas išvirsta. Bjaurus dalykas sakau tau, plaukti į jūrą. (*Pasiryžęs atbaidyt ją nuo to gyvenimo, pratrūksta karštai įtikinėti*). Visi buvo kvaili – mūsų giminės vyrai. Dirbo jūroje, kaip juodi jaučiai, o kam? Niekas jiems nerūpėjo, tik pasigerti, kai gaus pinigai, tada juos dar apvogt, o paskui vėl parsisamdo naujas laivas. Namu jie akių nerodydavo. Viskas ne taip, kaip padorus žmonės. O tas senas velnias jūra, - anksčiau ar vėliau – prarydavo juos.

ANĖ (*susijaudinusi juokiasi*). O mano manymu, jie šaunuoliai! (*Skubiai*) Bet pasakyk, ar jūsų šeimos moterys ištekėdavo už jūreivių?

KRISAS (*noriai, manydamas įtikinsis ją*). Taip. Jau jos tai paragaudavo, kas tas vargas. Ne gyvenimas, o pragaras. Vyrų beveik niekada nemato. Nieko daugiau nežino, tik laukti, laukti. Jie išplaukia, tada visiškai niekas nėra daryti, tik laukti, laukti. (*Karštai*) Tik paskutinė kvailė gali ištekėti už jūreivis! Motina irgi taip pasakytų, jei būtų gyvas. (*Vėl niūriai susimąsto*)

ANĖ (*patylėjus, svajingai*). Juokinga. Aš šiandien kažkokia nesava. Jaučiuosi, lyg būčiau labai sena.

KRISAS (*nesuprasdamas*). Sena?

ANĖ. Taip... Lyg būčiau pragyvenus daug daug metų... Čia, rūke. (*Sutrikus suraukia kaktą*) Nežinau, kaip tau paaiškinti. Lyg būčiau grįžus namo po ilgos kelionės. Man kažkodėl atrodo, kad

esu čia buvusi daug kartų... Laivuose... Štai tame pačiame rūke. *(Nusijuokia)* Tu pamanysi, kad aš pakvaišau.

KRISAS *(kimiai)*. Kiekvienas pakvaiš, kai toks rūkas.

ANĖ *(atkakliai)*. Bet tu man pasakyk, kodėl aš jaučiuosi, lyg būčiau radus tai, ko man ilgai trūko, ko ieškojau... Lyg čia būtų pati tikroji mano vieta? Ir man rodos, pamiršau viską... Kas man yra buvę... Lyg tai nebeturėtų jokios reikšmės. Aš kažkodėl jaučiuosi tokia švari... Lyg būčiau ką tik išsimaudžius. Ir pirmą kartą esu laiminga... Kaip kažin ką!... Laimingesnė dar niekad nesu buvusi. *(Matydama, kad Krisas tyli ir tik sunkiai dūsauja, pasvyravus kalba toliau)* Ko gero, aš tikrai pakvaišau, ar ne?

KRISAS *(jo balse niūri nuojauta)*. Koks aš kvailys, kad paėmiau tave į ta kelionė, Ane.

ANĖ *(paveikta jo tono)*. Ir tu pats kažkaip keistai šiandien kalbi. Ir elgiesi taip, lyg kokios nelaimės bijotum.

KRISAS. Vien dievas žino, ko žmogus turi bijoti.

ANĖ *(pašaipiai)*. Tada, kaip bažnyčioj sako, ir pasikliaukim dievo valia.

KRISAS *(pašoka, aršiai protestuodamas)*. Ne! Koks gi tai dievas, - šitas velnias jūra?

Tyla, stojusią po jo pykčio prasiveržimo, sudrumsčia tylus nusilpusio žmogaus šauksmas iš rūko už kairiojo borto: „Ei!“ Krisas išsigandęs šūkteli.

ANĖ *(pašoka)*. Kas čia?

KRISAS *(atgauna savitvardą, baugsčiai)*. Velniai rautų, aš net išsigandau! Tai žmogus šaukia, turbūt nukrypo per rūkas nuo kurso. Tikriausiai žvejų laivas. Matyt, sugedo variklis. *(Rūke vėl pasigirsta: „Ei“, šį kartą arčiau. Krisas eina prie falšborto kairėje)* Lyg iš tos pusės? Iš atviros jūros. *(Pridėjęs delnus prie burnos kaip garsiakalbį, šaukia į rūką)* Ei, čionai! Kas atsitiko?

BALSAS *(dabar jau girdėti arčiau, iš pirmagalio pusės)*. Išmeskit virvę, kai priplauksim. *(Suirzusiai)* Kur jūs esat, po velnių?

KRISAS. Girdžiu irkluojant. Rodos, jie priekyje. *(Vėl šaukia)* Čionai!

BALSAS. Palaukit! Tuoju! *(Girdėti, kaip girgžda irklai)*

ANĖ *(greičiau pati sau, nepatenkinta)*. Ir koks kipšas jį čia atneša!

KRISAS *(skubiai)* Eisiu į priekį. Visi miega, išskyrus budintis. Reikia mest virvė. *(Ima suringuotą virvę ir skuba į pirmagalį)*

Anė nueina į pat laivagalį, tarsi norėdama atsitverti nuo visko. Atsukusi nugarą, žiūri į rūką. Vėl pasigirsta balsas: „Kur jūs“? Ir Kriso atsakas: „Čionai“. Po kurio laiko pasigirsta susijaudinę balsai, kojų brūkšėjimas. Iš už kajutės pasirodo Krisas. Jis velka nusilpusį žmogų kiltiniais drabužiais, persimetęs jo ranką sau per pečius. Paskui jį jaunas šviesiaplaukis jūreivis, švedas Jonsonas, tokiu pat būdu velka kitą išsekusį žmogų. Anė atsigręžia ir žiūri į juos.

KRISAS (stabtelėjęs valandėlę). Ane! Eikš čia, padėk. Surask viskio. Šitie vyrukai reikia išgerti. Jie vos gyvi.

ANĖ (pribėga prie jo). Tuoju, bet kas jie tokie? Kas atsitiko?

KRISAS. Jūreiviai. Jų laivas nuskendo. Penkias dienas plaukė su valtis – jie keturi, bet tik vienas pastovi. Einam, Ane. (Anė įeina į kajutę, palaiko duris, kad Krisas su Jonsonu galėtų įvilkti jūreivius. Durys užsidaro, to vėl atsидaro, ir iš ten išeina Jonsonas. Šaukia jam įkandin) Jonsonai, atnešk aną!

JONSONAS. Klausau, kapitone. (Išeina)

Durys vėl užsidaro. Iš už kajutės, klupinėdamas pasirodo Metis Berkas. Jis eina lėtai, apgraibomis, dešine ranka laikydamasis falšborto, kad nepargriūtų. Jis nuogas iki pusės, tik su kiltinėm kelnėm. Tai tikras stipruolis, aukštas, plačiapetis, gražaus veido, tačiau jo grožis atšiaurus, grubokas ir iššaukiantis. Jam maždaug trisdešimt metų, tai vyras pačiame stiprume. Tamsios jo akys paraudusios ir atšiaurios nuo ilgos nemigos. Rankų ir nugaros raumenys kieti kaip lyno mazgai, mėlynos rankų venos išpampusios it virvės. Priėjęs prie suvinguoto lyno, klesteli ant jo, visai išsimušęs iš jėgų, veidu į kajutę; jo nugara sulinkusi, galva parimusi ant rankų.

BERKAS (garsiai šnekasi pats su savimi). Na irkis, po velnių, irkis! (Pakėlęs galvą apsižvalgo) Kas čia per gelda? Na, šiaip ar taip, išsigelbėjom dievui padedant. (Automatiškai persižegnoja. Palei kairįjį bortą eina Jonsonas, laikydamas ketvirtąjį jūreivį, kuris kažką be sąryšio murma. Berkas su panieka žvilgteri į jį) Paskutinio proto lašo neteko, plaušinė šluota! (Jie praeina pro jį ir įeina į kajutę, palikę praviras duris. Berkas sėdi visai iš nuovargio sulinkęs) Na ir ištasė mane, visiškai ištasė.

ANĖ (išeina iš kajutės su stikline, kurioje yra šiek tiek viskio. Prie pat savęs pamačiusi Berką, apšviestą pro duris sklindančios šviesos, krūpteli iš netikėtumo. Nugalėjusi kaip ir priešiškungą, duoda jam stiklinę). Štai, išgerk, manau tau pravers.

BERKAS (*lėtai keldamas galvą, sutrikęs*). Ar aš sapnuoju?

ANĖ (*nenorom šypteli*). Išgerk, ir pamatysi, kad tai ne sapnas.

BERKAS. Velniop gėrimą! Bet ne, išgersiu (*Vienu ypu išgeria*). A-a-a! Visai pritiko, ir viskis neblogas. (*Žiūri į ją iš apačios, šypsodamasis, nuoširdžiai susižavėjęs*) Bet kai pasakiau, kad sapnuoju, aš galvojau visai ne apie viską. Man pasirodė, kad tu undinė, iškilusi iš jūros dugno manęs kankinti. (*Paliečia jos ranką*) Gyva, iš kūno ir kraujo, velniai rautų!

ANĖ (*šaltai, atsitraukdama*). Liaukis!

BERKAS. Pasakyk man, ar aš tikrai baržoje?

ANĖ. Tikrai.

BERKAS. Tai ką čia veikia tokia graži mergina?

ANĖ (*šaltai*). Kas tau darbo. (*Vis dėl to šis pokalbis jai patinka*) Bet tu – tai nieko sau, iš tikrųjų; kreti juokus iškart po tokio pergyvenimo.

BERKAS (*patenkintas, išdidžiai*). Menkniekis! Tikram jūreiviui, tokiam kaip aš, tai tik juokas. Įprastas daiktas, brangioji, nebe pirmą kartą. (*Paskui rimčiau, bet vis tik pagyrūniškai*) Na, bet ką čia meluoti, viskas ant plauko kybojo. Tiesą pasakius, vieta jūros dugne jau buvo mums paruošta. Ir jeigu ne aš, ne mano stiprumėlis, tai dabar būtume žuvis šėrę jūros dugne!

ANĖ (*niekinamai*). Iš karto matyti, kad savęs visiškai nežiūri. (*Abejingai nuo jo nusigręžia*) Geriau eik į kajutę ir atsigulk. Tikriausiai miego nori.

BERKAS (*jos žodžių įžeistas, sunkiai atsistoja, atstatęs krūtinę, atlošęs galvą, piktai*). Gultis ir miegoti, sakai? Dvi paras akių nesumerkiau ir dabar nenoriu! Nemanyk, kad aš toks pat mazgotė, kaip kiti trys, kur buvo su manim valtyje. Aš sėdėdamas viena ranka galiu juos visus tris ištalžyti. Gal jie ir ištežo, bet aš nė kiek, nors tik aš vienas yriausi paskutines dvi dienas, o jie drybsojo valtės dugne, nė piršto neįstengdami pakrutinti. (*Matydamas, kad jo žodžiai nedaro jai jokio įspūdžio, įsiunta*) Kad ir kaip būčiau pavargęs, galiu ištalžyti visus iš eilės, kiek tik yra šitoje geldoje.

ANĖ (*pašaipiai*). Tik pamanykit, koks didvyris! (*Paskui, pastebėjusi, kad jis svyruoja iš silpnumo, užjaučiamai*) Baikim šitas šnekas. Aš ir taip tikiu, kad muštis moki. Bent jau atsisėsk va ten, jei nenori eit į vidų. (*Visai išsekęs atsisėda*) Kodėl tu nenori prisipažinti, kad esi baisiausiai išvargęs!

BERKAS (*niršiai*). Nė velnio aš neišvargęs!

ANĖ (*šaltai*). Na ir priešgyniauk, kas man. Bet, turiu pasakyti, kad man nepatinka, kaip tu kalbi. Žmonės, su kuriais aš bendrauju, nesivelniuoja prie damų.

BERKAS (*svyruodamas atsistoja, visai persiutęs*). Prie damų! Cho cho! Kad tu prasmegtum! Tu man miglos į akis nepūsk! Iš kur čia damos, šitam prakeiktam griozde? (*Anė eina kajutės link, bet jis, vos laikydamasis ant kojų, pastoja jai kelią*). Nebėk! Tu juk tikriausiai šito seno švedo mergšė, gal ir guli su juo vienoje kajutėje! (*Matydamas šaltą priešišumą Anės veide, staiga ima kalbėt su ja garsiai, familiariai*) Vos tik akį užmečiau, iškart pagalvojau, ar ne kvailutė jinai, jei painiojasi su tuo senu skrabalu. Tokia graži, miela mergina, ar maža jūroje tikrų vyrų, kurie velniui sielą atiduotų už vieną jos bučinį!

ANĖ (*tyčiodamasi*). Tokių vyrų, kaip tu?

BERKAS (*šypsodamasis*). Pataikei, kaip pirštu į akį. Aš kaip tik toks vyras, kokio tau reikia. (*Mikliai apkabina ją per juosmenį*) Ramiau, pupyte! Tavasis kajutėj. Pabučiuok kartelj, ir nuovargio – kaip nebūta. Na, bent vieną kartą! (*Prispaudžia ją prie savęs ir bando pabučiuoti*)

ANĖ (*iš visų jėgų grumiasi*). Paleisk! Nenaudėli! (*Iš visų jėgų atstumia jį*)

Berkas nuo netikėtumo griūna aukštiełnikas, smarkiai susimuša galvą į falšbortą ir kurį laiką guli be sąmonės. Anė, apmirusi iš baimės, žiūri į jį. Paskui atsiklaupia, padeda jo galvą sau ant kelių ir baimingai žiūri jam į veidą.

BERKAS (*šiek tiek krusteli, murma*). Po šimts! (*Atsimerkia, ir žiūri į ją mirksėdamas, kiek nustebęs*)

ANĖ (*padeda jo galvą ant denio, atsistoja, su palengvėjimu atsidūsta*). Atsigavai, a? Dėkui dievui, o aš jau buvau išsigandus – pamaniau, kad užmušiau tave.

BERKAS (*sunkiai keliasi, pašaipiai*). Užmušei? Na, mano makaulės vienu smūgiu neperskelsi. (*Žiūri į ją be galo susižavėjęs*) Oho, na ir stiprumėlis tavo gražių rankų! Nėr pasauly kito tokio, kuris galėtų pasakyti, kaip dabar tu, kad Metis Berkas gulėjo paslikas prie tavo kojų.

ANĖ (*kone atsiprašinėdama*). Pampirškim. Aš taip nenorėjau padaryti, aišku? (*Berkas atsisėda ant suolo. Griežtai*) Bet tu per daug įsivažiavai. Žiūrėk, kad aš daugiau negirdėčiau tokių blevyzgų. Aš esu baržoje todėl, kad sumaniau paplaukiot su savo tėvu. Jisai kapitonas. Aišku?

BERKAS. Tas senas skrabalas? Tai yra... Tas senas švedas?

ANĖ. Taip.

BERKAS (*atsistoja, žiūri jai į veidą*). Na aišku, galėjau ir pats įspėti, tikras nesušutėlis. Ir kur daugiau būtum gavus tokius gražius šviesius plaukus, tarsi aukso karūną ant galvos?

ANĖ (*linksmi nusijuokusi*). Matyt, tu niekada nesiliausi. (*Vėl bandydama būti griežta*) Ar tau neatrodo, kad turėtum atsiprašyti už tai, ką čia neseniai priplepėjai, o ne toliau taukšti niekus?

BERKAS (*pasipiktinęs*). Niekus? (*Pasilenkia prie jos; labai rimtai*) Tūkstantį kartų galiu tave atsiprašyti, nors ir ant kelių atsiklaupęs. Nė mintyse nemaniau tave įžeisti, (*vėl kiek pyktelėjęs*) bet, po šimts pypkių, ir reikėjo, kad mergina mane taip sudorotų. Nė vienam pasaulio uoste šito dar niekada nėra buvę!

ANĖ (*pašaipiai*). A. Suprantu. Tu esi širdžių ėdikas, ir visos merginos prieš tave tik ir lenkiasi.

BERKAS (*įsižeidęs, karštai*). Gana iš manęs šaipytis! Aš šneku apie tai, kaip tu mane parvertei. (*Rimtai*) O dėl merginų – tai tiesa. (*Liūdnai*) Aš, aišku, mulkis, kad palaikiau tave... Nors ir supykęs. Bet juk ką aš per visą savo gyvenimą mačiau uostuose? Vien šliundras. (*Matydamas, kad Anė atšoko nuo jo, išgirdusi šitą žodį, skubiai kalba toliau nuolankiai*) Aišku, aš šiurkštus, netašytas jūreivis, nevertas net kojų bučiuot tokiai puikiai, padoriai merginai, kaip tu. Bet blogai pagalvojau tik todėl, kad niekada nebuvo matęs tokių moterų. Dovanok man, dėl dievo meilės, ir būkim draugai. (*Karštai*) Tavo draugystė man brangesnė už viską pasaulyje! (*Droviai duoda jai ranką*)

ANĖ (*keistai žiūri į jį, sumišusi ir sunerimusi, bet vis dėlto susijaudinusi ir patenkinta. Droviai paima jo ranką*). Gerai...

BERKAS (*su berniukišku entuziazmu*). Telaimina tave dievas! (*Susijaudinęs smarkiai suspaudžia jai ranką*)

ANĖ. Oi!

BERKAS (*skubiai paleidžia jos ranką, apgailėstaudamas*). Atleiskit, mis. Aš toks nevykęs griozdas! (*Paskui paprastai, su pasididžiavimu pažvelgia į savo ranką*) Didžiulė jėga mano rankose, ir kartais aš apie ją užmirštu.

ANĖ (*sūpuodama savo ranką ir žiūrėdama į jo raumenis beveik taip pat susižavėjusi, kaip ir jis*). Viešpatie, na ir stipruolis, kaip kažin ką!

BERKAS (*sužavėtas*). Tikrai! Ir kaip man nebūti, jei nuo vaikystės permečiau milijoną tonų anglies į laivų pakuras. (*Tapšnoja per lyno ritinį*) Sėskit, mis, aš jums truputį apie save papasakosiu, o jūs man apie save. Nepraeis nei valanda, ir mes būsim geri draugai, lyg būtume kartu augę. (*Nedrąsiai trukteli į ją už rankovės*) Prašom sėsti.

ANĖ (*šyptelėjusi*). Ką gi... (*Atsisėda*) bet apie mane nešnekėsim, sutarta? Papasakok man apie save ir apie laivo sudužimą.

BERKAS (*patenkintas*). Gerai. Bet ar galiu paklaust vieną klausimą, mis, kur man lenda į galvą?

ANĖ (*sunerimusi*). Na... nežinau... Apie ką?

BERKAS. Ką jūs veikiat tada, kai nekeliaujat su savo senioku? Nes, man regis, tokia graži mergina visą laiką negali gyventi šitame griozde?

ANĖ (*nejaukiai*). Aišku... Aš ir negalvoju visą laiką čia gyventi. (*Itariai žiūri jam į veidą, bijodama, ar šiame klausime neslypi užgaulė. Matydama jo tiesmukišką nuoširdumą, tvirtai kalba toliau*) Gerai, pasakysiu. Aš dirbu guvernante, aišku? Prižiūriu vaikus, mokau juos visokių dalykų.

BERKAS (*pagarbiai*). Guvernante? O čia reikia turėti galvą, ar ne?

ANĖ. Nebešnekėkim apie mane. Tu man žadėjai papasakoti apie laivo sudužimą.

BERKAS (*reikšmingai*). Viskas buvo taip, mis. Prieš dvi savaites mus užklupo velniškas štormas, ir pramušė didelę skylę priekyje. Škiperis manė prisikasiąs iki Bostono, kol bangos dar nebus galutinai spėjusios sudaužyti laivo, bet prieš dešimt dienų atūžė dar vienas štormas, ne geresnis už pirmąjį, o gal ir dar blogesnis. Keturias paras bangos ritosi per mūsų laivą. Na ir buvo baimės, dieve, pasigailėk. (*Išdidžiai*) Ir patikėkit, jei ne mano didžiulė jėga, - dievas regi, nemeluoju, - kūrykloj būtų prasidėjęs maištas. Tik aš ir priverčiau juos žert anglis į pakuras, - spirsiu į užpakalį vienam, vošiu į sprandą kitam, - į karininkus jiems jau buvo nusispjaut, tik mano antausių ir bijojo, labiau negu pačios jūros. (*Susirūpinęs žiūri į Anę, laukdamas pagyrimo*)

ANĖ (*slėpdama šypseną, ją juokina jo berniūkiškas pagyrūniškumas*). Bet ir tau tikriausiai gerokai paplušėt teko, ar ne?

BERKAS (*guviai*). Ir dar kaip! O, aš išstvermingas kaip velnias, ypač kai kiti ištyžta. Tik naudos iš viso to buvo maža! Galiausiai visi pakvaišo, vienas per kitą puolė gelbėti savo kailį. Nebežinau, kaip ten buvo, bet mes keturiese atsidūrėme vienoje valtyje, ir, kai mus banga švystelėjo aukštyn, jūros paviršiuje jau nebebuvo nieko – nei žmonių, nei laivo.

ANĖ (*pusbalsiu*). Vadinasi, visi kiti paskendo?

BERKAS. Tikriausiai.

ANĖ (*sudrebėjusi*). Koks baisus galas!

BERKAS (*pasigręžia į ją*). Baisus galas sausumos žiurkėms. Gali būti. Bet mums, tiems, kurie visą gyvenimą skrodžia jūras, - tai geras galas. Galit manim tikėt, greitas ir švarus.

ANĖ (*pritrenkta šito žodžio*). Taip... Švarus... Tai pats tinkamiausias žodis... Ir aš tą patį jaučiu.

BERKAS. Kam? Jūrai? (*Susidomėjęs*) Man rodos, ji šiek tiek jūsų kraujyje. Jūsų seniokas juk ne visą amžių plaukiojo šita gelda, atleiskit už išsireiškimą.

ANĖ. Ne, jis daug metų buvo bocmanas burlaiviuose. Ir sako, kad visi mūsų šeimos vyrai, tiek iš motinos, tiek iš tėvo pusės, plaukia į jūrą. O visos mūsų giminės moterys išteka už jūreivių.

BERKAS (*Nepaprastai patenkintas*) Čia tai bent! Šaunuolės! Tik jūroje sutiksi tikrą vyrą – drąsų, vertą gražios ir smarkios merginos. (*Visai įsidrąsinęs*) Tokios, kaip jūs.

ANĖ (*juokdamasi*). Ir vėl ta pati giesmelė! (*Pastebėjusi, kad jis užsigavo, skubiai*) Bet juk norėjai papasakot apie save. Iškart matyti, kad tu airis.

BERKAS (*ryžtingai*). Ir dėkui dievui, kad taip. Nors savo tėvynės jau penkiolika ar daugiau metų akyse nemačiau.

ANĖ (*susimąsčiusi*). Jūreiviai beveik niekada neparplaukia namo, ar ne? Man tėvas taip sakė.

BERKAS. Ir nemelavo. (*Staiga nuliūdęs*) Sunkus, vienišas jūreivio gyvenimas. O moterys, kurias sutinki uostuose, - tik jos ir tepasako tau gerą žodį, - bet argi tai moterys? Jūs suprantat, ką aš turiu galvoje, - apgailėtini, niekingi sutvėrimai, atleisk joms, viešpatie! Tik ir galvoja, kaip tave apšvarinti.

ANĖ (*atsistoja, nusukusi veidą, susijaudinusi*). Man rodos... Aš pažiūrėsiu, kas darosi kajutėje.

BERKAS (*išsigandęs, kad užgavo ją, maldaujamai*). Niekur neikit, maldauju. Nejaugi aš įžeidžiau jus savo kalbom... Apie tas?... Nekreipkit į mane dėmesio. Jau toks aš nevykęs asilas, kai tenka šnekėt su tokia mergina, kaip jūs. O kuo gi aš kaltas? Nuo tos dienos, kai išvažiavau iš namų ir ėmiau žert anglis į pakurą, pirmą kartą sutikau tikrai padorią merginą. Todėl nenusigręžkit nuo manęs, juk mes ką tik sutarėme būti draugai.

ANĖ (*atsigręžia, bando nusišypsoti*). Aš visai nepykstu, tikrai.

BERKAS (*dėkingai*). Tesaugo jus dievas!

ANĖ (*staiga keisdama pokalbio temą*). Bet jeigu manai, kad jūreivio gyvenimas toks baisus, tai kodėl jo nekeiti?

BERKAS (*nustebęs*). Kad dirbčiau sausumoje? (*Jinai linkteli, Berkas niekinamai nusispjauna*) Nuo aušros iki sutemos knisčiau iš purvo bulves, taip? (*Aštriai*) Ne, mis, ne tam aš gimęs.

ANĖ (*nusijuokia*). Aš taip ir žinojau, kad šitaip pasakysi.

BERKAS (*norėdamas ją įtikinti*). Jūroje, kaip ir sausumoje, būna gerų darbų, ir būna blogų. Jeigu man pasisektų įsitaisyti kūriku keleiviniame garlaivyje, galėčiau įsigyti namelį, ir kiekvieną mėnesį praleisti ten savaitę. Gal tada man nusišypsotų laimė, ir aš susirasčiau kokią nors padorią merginą – pavyzdžiui, kaip jūs, - kuri sutiktų ištekėti už manęs.

ANĖ (*sutrikusi nusigręžia nuo jo, sausai nusijuokia*). Taip gali būti, kodėl gi ne?

BERKAS (*pasilenkia arčiau, entuziastingai*). Vadinasi, jūs galvojat, kad mergina, tokia kaip jūs, galėtų atleist man mano praeitį ir matyt manyje vien tą gera, kurį pati man duotų?

ANĖ (*tuo pačiu tonu*). Aišku.

BERKAS (*karštai*). Ir prisiekiu, jina! to nepasigailėtų! Tada aš jau nebe gerčiau ir nebevalkataučiau; visą atlyginimą jai atiduočiau, būčiau klusnus kaip avinėlis, ir praleisčiau su ja visas naktis, kol tik laivas stovėtų uoste.

ANĖ (*prieš savo valią sujaudinta ir susirūpinusi dėl šito kone prisipažinimo; priverstinai juokdamasi*). Na, dabar nedaug ir betruksta, tik merginą susirasti.

BERKAS. Aš jau turiu susiradęs!

ANĖ (*beveik išsigandusi, bandydama viską paversti juokais*). Tikrai? Kada? Man rodės, sakei...

BERKAS (*atvirai, su įsitikinimu*). Šią naktį. (*Nuleidęs galvą, nuolankiai*) Jeigu ji manęs panorės. (*Paskui, pakėlęs į ją akis, paprastai*) Aš kalbu apie jus.

ANĖ (*kurį laiką žiūri jam į akis, paskui atšoka nuo jo. Juokiasi keistu, lūžinėjančiu juoku*). Klausyk... Tu tikriausiai... Iš proto išsikraustei? Arba juokiesi iš manęs? Siūlai ranką... Man? O dieve! Juk mes vos susipažinome!

Iš kajutės išeina Krisas ir mirkčiodamas žvelgia į laivagalį. Pamato Anę kartu su svetimu jūreiviu, jo veidą iškreipia pyktis.

BERKAS (*sekdamas paskui Anę, įnirtingai ir atkakliai maldauja*). Sakau jums: tai dievo valia atvedė mane per audrą ir rūką, čia, kur jus sutikau! Pagalvokit, ar visa tai nekeista...

KRISAS. Ane! (*Įsiutęs prieina prie jos, jo kumščiai sugniaužti*) Ane, marš į kajutę, girdi!

ANĖ (*visi jos jausmai akimirksniu pavirsta protestu prieš įsakmų jo toną*). Su kuo kalbi – su verge?

KRISAS (*Jsižeidęs, jo balsas trūkčioja, maldaujamai*). Tau reikia ilsėtis, Ane, eik gulti. (*Ji nejuda. Jtūžęs pasigręžia į Berką*) O tu ką čia darai, jūrininke? Tu juk ne ligonis, kaip anie. Drožk į kubriką. Ten gausi gulti. (*Grasinamai*) Na, girdi, ką sakau!

ANĖ (*ūmai*). Betgi jis serga. Pažiūrėk į jį. Vos pastovi.

BERKAS (*išsitiesia, atstato krūtinę, ir jžūliai juokiasi*). Tai įsakinėt sumanei? Atsargiau! Nors ir apsilpęs, aš viena ranka tave perpus perskelsiu ir puseles per bortą peršveisiu! Ir tavo įgulą iš paskos! (*Staiga susizgrimba*) Visai pamiršau, kad tu jos tėvas. Nė už ką pasaulyje nepakelsiu prieš tave rankos. (*Jo kojos sulinksta per kelius, ir jis kone pargriūva*)

ANĖ (*rikteli, puola jam į pagalbą ir užsideda jo ranką sau ant pečių*). Eime į kajutę. Jei nebus vietos, atsigulsi į mano lovą.

BERKAS (*eina su ja link kajutės, visas švytėdamas iš laimės*). O dieve! Mano ranka apkabinusi jūsų kaklą! Anė! Koks švelnus vardas ir kaip jis jums tinka.

ANĖ (*atsargiai veda jį*). Š-š-š!

BERKAS. O ne! Jūs norit, kad apie tai šnekėčiau pašnibždomis? Aš staugsiu, kaip sirena rūke! Jūs dora, šauni mergina, ir mudu greit vesime. Tegul visi tą žino!

ANĖ (*vesdama jį pro kajutės duris*). Š-š-š! Kam apie tai šnekėti? Aš tave paguldysiu. (*Įeina į kajutę kartu su Berku*)

KRISAS (*klausosi paskutinių Berko žodžių, žiūri jiems įkandin prasižiojęs, staiga, apimtas pašėlusios neapykantos, atsigręžia į jūrą ir grūmoja jai kumščiais*). Ak, tu senas velnias! Vėl tavo prakeikti pokštai! (*Įniršio draskomas*) Bet, duodu galva nukirsti, šito tu nepadarysi! Kol aš gyvas, nieko nebus! Po šimts velnių!

TREČIAS VEIKSMAS

Bostono dokai. „Simeono Vintropo“ baržos kajutė – siaura, žemomis lubomis, sienos nudažytos šviesiai ruda spalva su baltu apvadu. Kairėje, gilumoje, durys į miegamąjį skyrių. Tolimajame kairiajame kampe didelė, baltai nudažyta sieninė spinta; ant durelių kabo veidrodis. Galinėje sienoje du keturkampiai langeliai, žvelgiantys į denį. Ant langų baltutėlės iškrakmolytos užuolaidėlės. Viduryje stalas ir dvi kėdės su pintom sėdynėm. Čia pat senutėlė rudai dažyta supamoji kėdė.

Po savaitės. Saulėta popietė. Pro uždaras duris ir langus iš uosto ir dokų veržiasi prislopinti garlaivių švilpukai, motorų burzgimas ir suktuvų gigždesys gretimai iškraunamame laive.

Anė sėdi prie stalo, supamojoj kėdėj, laikydama rankoj laikraštį. Ji neskaito, bet nejudėdama žvelgia į tolį. Atrodo nelaiminga, nusiminusi, paskendus mintyse.

Krisas vaikštinėja po kajutę, čia šnairomis su nerimu žvilgteldamas į dukrą, čia stabteldamas ir išsiblaškiusiu žvilgsniu pažvelgdamas pro langą. Jo elgsena byloja apie niūrų nerimą; jis visas kaip ant adatų. Krisas apsimeta, kad tvarko kajutę, bet visas šis bruzdesys apsiriboja tuo, kad jis kartas nuo karto paima kokį daiktą, bukai pažiūri į jį, ir vėl padeda į vietą. Kostelėjęs, tyliai, liūdnai uždainuoja: „O, Jozefina, tavęs į laivą laukiu. Mėnulis skaisčiai šviečia...“

ANĖ (*pasigręžia į jį, kandžiai*). Dėkui dievui, kad bent tau gera širdyje. (*Alsiai*) Viešpatie, kada mes ištrūksim iš šitos skylės ir vėl grįšim į Niujorką!

KRISAS (*atsidūsta*). Ir aš būsiu patenkintas, kai mes pakelsim inkaras. (*Kadangi jinai tyli, kalba toliau, nevykusiai bandydamas paironizuoti*) Tik nesuprantu, kodėl tau nepatinka Bostonas. Mano galva, tu visai neblogai leidi laikas. Kas dieną, kas vakarą eini į krantas – visą savaitę. Tai kinas, tai teatras, - į visokie linksmumai... (*Jo akyse įsižiebia neapykanta*) Vis su tas prakeiktas airis!

ANĖ (*su alsia pašaipą*). Viešpatie! Vėl tu savo! Na ir kas čia blogo, jei jis mane ten nusiveda? Nori, kad aš kiauras dienas sėdėčiau su tavim ir megzčiau? Turiu aš teisę pasilinksminti, ar ne?

KRISAS. Man nepatinka toksai linksmybė; man nepatinka, kad tu vaikštai su tas vyrukas.

ANĖ. Aš visada grįžtu į laivą ne vėliau, kaip vienuoliką, ar ne? (*Staiga jai šauna kažkokia mintis; ji žiūri į tėvą su įtarimu ir kylančiu pykčiu*) Bet palauk, ką tu nori pasakyti savo užuominom?

KRISAS (*skubiai*). Tik tas, kas sakau, Ane.

ANĖ. Tu pasakei, kad tau nepatinka „toksai linksmybė“. Ir kas čia per linksmybė? Klausyk, ar nenori tu pasakyti, kad tarp mūsų kas nors yra negero?

KRISAS (*su siaubu*). Ką tu, Ane! Kaip dievą myliu, aš niekad taip negalvojau!

ANĖ (*atlyžta nuo akivaizdaus jo nuoširdumo, vėl atsisėda*). Tai ir nedirsk galvoti, jei nenori su manim susipykti. (*Vėl piktai*) Jei aš bent sekundę patikėčiau, kad tu taip galvoji, tučtuojau išsinešdinčiau velniop iš šitos baržos, kad manęs čia nė kvapo neliktų.

KRISAS (*taikiai*). Man galvon nebūtų atėję... (*Patylėjęs, priekaištingai*) Kur tu išmokai keiktis? Ar gražu toks jaunas mergaitė?

ANĖ (*vos pastebimai šypsodamasi*). Atleisk. Žinau, tu nepratęs prie tokių kalbų. (*Erzindama jį*) Matai, kas išėjo iš to, kad pasiėmei mane į jūrą.

KRISAS (*pasipiktinęs*). Kuo aš čia dėtas? Tai tas prakeiktas jūreivis tave velniažin ko išmokė.

ANĖ. Metis ne jūreivis. Jis kūrikas.

KRISAS (*su įsitikinimu*). Tai milijonas kartų blogiau, patikėk! Tie, kurie dirba apačioje ir mėto anglis į pakurą, pats purviniausias, grubiausias gauja pasaulyje!

ANĖ. Nesumanyk šito sakyt Mečiui.

KRISAS. Tiesiai jam į akis išdrošiu. Tu tik negalvok, kad aš jo bijau, nes jis stipresnis. (*Grasinamai*) Su tokiais tipais kumščiai – ne. Reikia kitaip.

ANĖ (*žvilgteli į jį staiga pabūgusi*). Ką tu turi galvoje?

KRISAS (*niūriai*). Nieko.

ANĖ. Ir gerai. Tavim dėta su juo neprasidėčiau. Nes dar pamirš, kad tu senas ir mano tėvas. Tada bus tau liūdna.

KRISAS (*dusdamas iš neapykantos*). Tegul tik pabando! Nors aš ir senas, bet dar galiu jį kai kas pamokyti.

ANĖ (*staiga keičia toną, beveik meilikaujamai*). Na ką tu. Juk tu geras. Bet kas tau yra? Nenori, kad kiti man būtų geri?

KRISAS (*nusiraminęs, prieina prie jos, gyvai*). Noriu, noriu, Ane, bet tik ne jūreiviai. Noriu, kad tu ištekėtum už doras žmogus su geras darbas sausumoje. Turėtum mažas namelis kaime, savo...

ANĖ (*pašoka, šiurkščiai*). Nutilk! (*Niekinamai*) Namelis kaime! Norėčiau, kad tu pamatytum tą namelį kaime, kur laikei mane kaip kalėjime iki šešiolikos metų! (*Su kylančiu susierzinimu*) Kada nors tu išvesi mane iš kantrybės šitom šnekom, ir aš išklošiu tokių dalykų, kad tau akys ant kaktos iššoks.

KRISAS (*persigandęs*). Aš nenoriu...

ANĖ. Žinau, kad nenori, bet kodėl vis šneki ir šneki tą patį?

KRISAS. Gerai, daugiau nešneku.

ANĖ. Pasižadėk, kad liausies kalbėjęs visokias šlykštynes apie Metį Berką.

KRISAS (*išsisukinėdamas, įtariai*). Kodėl? Tau patinka tas vaikinai? Labai patinka?

ANĖ. Aišku, patinka. Jis tikras vyras, kad ir kokie būtų jo trūkumai. Visi vyrai, su kuriais buvau susidūrusi sausumoje, vieno jo piršto neverti.

KRISAS (*jo veidas niukiasi*). Gal tu manai, kad myli jį?

ANĖ (*iššaukiamai*). O kas, jei ir taip?

KRISAS (*paniūręs, sunkiai beišspausdamas žodžius*). O gal... Tu manai... Kad ištekėsi už jo?

ANĖ (*purtydama galvą*). Ne! (*Lėtai, jos balse girdėt liūdesys*) Jei aš būčiau jį sutikus prieš ketverius metus... Nors prieš dvejus metus... Tiesiai sakau tau: griebčiau šitą laimę abiem rankom. Net ir dabar... Bet jis toks patiklus, visai kaip didelis vaikas, man neužteks drąsos jį apgauti. (*Staiga nutyla*) Bet nedirks sakyti, kad jis nevertas manęs. Tai aš neverta jo.

KRISAS (*pašaipiai, prunkšteli*). Po šimts kipšų, tu iš galvos išsikraustei, Ane!

ANĖ (*niūriai juokiasi*). Aš pati paskutinėm dienom panašiai galvojau. (*Prieina prie kablo netoli durų, nusiima šaliką ir užsimeta sau ant pečių*) Eisiu pasivaikščioti. Pažiūrėsiu, kas dokuose darosi. Mėgstu žiūrėti į praplaukiančius laivus. Tikriausiai greit ateis Metis. Pasakyk jam, kur aš, gerai?

KRISAS (*prislėgtas*). Gerai, pasakysiu. (*Anė išeina. Krisas palydi ją ir stovi ant denio prie kajutės, žiūrėdamas įkandin. Paskui grįžta į vidų ir uždaro duris. Stovi žiūrėdamas pro langą, murma*). Ak tu, niekingas senas velnias...

Paskui prieina prie stalo, automatiškai pataiso staltiesę, pakelia Anės numestą laikraštį ir atsisėda į supamąją kėdę. Kurį laiką žiūri į laikraštį, paskui padeda jį į šalį, susiima galvą rankomis ir liūdnai atsidūsta.

Denyje pasigirsta sunkūs žingsniai, paskui garsus beldimas į duris. Krisas krūpteli, jau nori stotis ir eiti prie durų, paskui persigalvoja ir lieka sėdėti. Beldimas pasikartoja, bet kadangi nepasigirsta jokio atsako, durys atsilapoja ir pasirodo Metis Berkas. Krisas susiraukęs žvelgia į įsibrovėlį, ir jo ranka instinktyviai siekia peilio prie diržo. Berkas išsipustęs: jis visu pigiu mėlynu kostiumu, dryžuotais medvilniniais marškiniais, juodu kaklaraiščiu, išblizgintais juodais batais. Jo veidas geraširdiškai švyti.

BERKAS (*pamatęs Krisą, su linksma pašaipą*). Telaimina viešpats čia esantį! (*Pasilenkia ir prisispraudžia pro siaurą tarpdurį*) Kaip šiandien laikaisi, tėtuši?

KRISAS (*niūriai*). Gerai, jei nieks netrukdytų.

BERKAS (*išsišiepęs*). Turi galvoje mane? (*Juokiasi*) Na ir keistuolis, tu, senioke! (*Paskui surimtėjęs*) O kur ji? (*Krisas sėdi tylėdamas, susiraukia, nusuka akis. Berką įpykdo jo tylėjimas*) Aš klausiu, kur Anė?

KRISAS (*pasvyravęs, niurzgiai*). Į dokus nuėjo.

BERKAS. Tada ir aš eisiu. Bet, pasinaudojęs proga, pasakysiu tau keletą žodžių. (*Atsisėda priešais Krisą, pasilenkia*) Mūsų kalba bus trumpa. Ar tau patinka, ar ne, bet šiandien aš vedu tavo Anę. Geriau iš anksto susitaisyk su ta mintimi.

KRISAS (*jo akyse dega neapykanta, juokas dirbtinai niekinamas*). Cho cho! Lengviau pasakyti, negu padaryti!

BERKAS. Netiki? (*Pašaipiai*) O kas man gali sutrukdyti? Gal tu?

KRISAS. Ir sutrukdysiu, jei prireiks.

BERKAS (*su pašaipiu gailėsčiu*). Tesaugo tave viešpats!

KRISAS. Bet to nereiks. Anė pati...

BERKAS (*šypsodamasis, su pasitikėjimu*). Manai, Anė priešinsis?

KRISAS. Taip.

BERKAS. O aš sakau, kad ne. Ji žino, kad aš ją myliu, o aš žinau, kad ji myli mane.

KRISAS. Cho cho! Ji tik kvailioja. Ji tau tik akis dumia, ir viskas!

BERKAS (*nesudrumsčiamai, geraširdiškai*). Ir kaip tu nepaspringsti, šitaip meluodamas, po velnių!

KRISAS. Aš nemeluojau. Ji pati sakė išeidama, kad nemano tekėti už toks padraika.

BERKAS. Netikiu. Tu senas melagis, ir jei ką įsikalei sau į galvą, tai ir pats velnias neišmuš. Bet aš nenoriu su tavim ginčytis, ne tam čia sėdžiu. (*Rimtai*) Pasišnekėkim dabar kaip vyras su vyru. Tu jos tėvas, ir gėda mums kandžiotis it kokiems šunims. Aš vis tiek vesiu Anę. Tad geriau klok viską, kas guli ant širdies. Kas tau nepatinka?

KRISAS (*kiek pritykęs, prieš savo valią, - jo negalėjo nepaveikti Berko atviraširdiškumas. Tačiau jo mintys dar vis suirzusios, jis nepasitiki pašnekovu*). Ką gi, pasakysiu. Aš nenoriu, kad Anė tekėtų už tave. Klausyk, jūreivi, aš senas žmogus. Aš nemačiau savo duktė penkiolika metų. Ji viskas, ką turiu pasaulyje. Ir va dabar, kai ji pirmas kartas išplaukė su manim, - manai, lengva, kad aš vėl likti vienas?

BERKAS (*širdingai*). Nemanyk, kad aš visai bejausmis ir nesuprantu, kas dedasi tavo širdyje.

KRISAS (*nustebęs ir padrasėjęs bando išgaut jo sutikimą*). Vadinasi, tu padarysi taip, kaip reikia? Parsisamdyk į koks nors laivas ir palik Anė ramybėj. (*Apsimestinai meiliai*) Kam toks tvirtas vyras, tikras jūreivis, reikalinga žmona? Juk tu tikriausiai kiekvienam uoste turi mergina?

BERKAS (*akimirksniu įsiplieskia iš pykčio*). Na ir kietasprandis! (*Susitvardęs, ramiai*) Pasakysiu viską, kam man meluoti? Kad tave kur griausmas, lyg pats nežinotum, jog kiekvienam vyrui, jei tik jis neapsigimęs mulkis, tiek jūroje, tiek žemėje ateina toks metas, kai pasidaro bloga nuo mergšių, ir širdis panūsta sutikti puikią, padorią merginą, įsitaisyti savo namus ir auginti vaikus. Veltui tu prašai mane palikti Anę. Ji man vienintelė moteris visame pasaulyje, ir aš be jos jau nebegaliu gyventi.

KRISAS. Kertu lažybų, kad išplaukęs į jūrą, pamirši ji po savaitės.

BERKAS. Menkai mane tepažįsti. Net mirtis neprivers mane ją pamiršti. Todėl neprašyk, kad palikčiau. Nepaliksiu, kad tave kur velniai nujotų! O tau irgi nebus bloga, kaip manai. Ištekės jinai už manęs, ir gyvens čia, Valstijose. Galėsi dažnai su ja matytis, dažniau, negu per tuos

penkiolika metų, kai ji gyveno Vakaruose. Keista, dabar tu keli triukšmą, kad jinai tave palieka, o per tuos visus metus nė karto jos neaplankei.

KRISAS (*kaltai*). Aš maniau, Anė geriau augt toliau nuo manęs, žemėje, ir nepažinti šitas senas velnias jūra.

BERKAS (*niekinamai*). Vėl dėl visų savo bėdų kaltini jūrą? Ką gi, Anė dabar ją pažįsta. Be to, jūra yra jos kraujyje, sakyk ką nesakęs.

KRISAS. Aš nenoriu, kad ji pažintų nors vienas niekam tikęs jūreivis...

BERKAS. Vieną jūreivį jinai jau pažįsta.

KRISAS (*trenkia kumščiu į stalą, įniršęs*). Čia visas bėda! Kas tu toks? Niekam tikęs jūreivis. Manai, aš leisiu tau sudergt jos gyvenimas, kaip aš padariau jos motinai? Ne, to niekada nebus! Netekės ji už tave, net jei man reiktų tave užmušti.

BERKAS (*žiūri į jį nustebęs, paskui pratrūksta griausmingai kvatoti*). Cha cha cha! Dievulėliau! Toks žvirblis, o kaip drąsiai šneka!

KRISAS (*grasinamai*). Na, pamatysim!

BERKAS (*iššaukiamai šypsodamasis*). Aišku, pamatysim. Šiandien pat, gali neabejot, pamatysim, kaip aš vesiu Anę. (*Niekinamu tonu, nekantraudamas*) Ir ką čia niekus tauški, kad jūra tau padarė šį, padarė aną. Gėdytumeisi šnekėti – juk pats esi senas jūrininkas. Aš tiek girdėjau tave kalbant, ir Anė kai ką papasakojo, ir man atrodo, kas tu paprasčiausias mėmė, o ne tikras vyras.

KRISAS (*niūriai*). Tu dar pamatysi, vyras aš ar ne, ir greičiau, negu manai.

BERKAS (*niekinamai*). Po velnių, gana tau girtis. Matyti, jūros baimė visai tau protą susuko. Anė sakė, tu nori, kad jinai ištekėtų už fermerio. Na ir puiki būtų jai pora! Nejaugi tu nori, kad tokia graži mergaitė gultų miegoti su išsipurvinusiu nevėkšla, pašvinkusiu kiaulėm ir mėšlu? O gal norėtum ją visam gyvenimui surišti su koku nors perkarusiu susisukusiu miesto darbininku?

KRISAS. Ką čia sapalioji, kvaily!

BERKAS. Aš nesapalioju. Tik pasakiau tau tavo paties mintis. Bet širdies gilumoje tu numanai, kur tiesa, nors jūros baimė ir pavertė tave melagiu ir bailiu. (*Trenkia kumščiu į stalą*) Jūreivystė – štai tikras gyvenimas tam, kieno gyslomis teka kraujas! Tik jūroje žmogus iš tiesų laisvas, klajoja sau po platųjį pasaulį. Jis mato, kas kur dedasi, niekina tuos, kurie vergauja skatikui, nevagia iš draugų, nekrečia niekšybių, kurioms sausumos žiurkės iššvaisto visą savo gyvenimą. Kažkada ir tu tą žinojai, juk ne veltui tiek metų plaukiojai bocmanu.

KRISAS (*springdamas iš jniršio*). Tu besmegenis mulkis, va kas tu!

BERKAS. O tu giedi tą patį, kaip užsuktas. Matyt, jūra gerokai apdaužė tave, ir tau neužtenka drąsos atsikelti ir pasitikti kitą smūgį. Taip ir nori prasivolioti iki amžiaus galo rėkdamas: „gelbėkit, muša“. (*Išdidžiai*) Ir manęs jūra vos nepražudė. Daužė ir svaidė mane taip, kad aš, rodos, jau buvau prie pat pragaro vartų, jau girdėjau, kaip ūžia pragaro liepsnos. Bet nesudejavau. Ir jūra, patyrusi didžią mano galybę, išsvermę, turėjo nusileisti.

KRISAS (*pašaipiai*). Tavęs pasiklausai, ir atrodo, kad tu dievažin kas!

BERKAS (*piktai*). Per dažnai vadini mane melagiu, vyruti! Argi visa šita istorija kartu su mano nuotrauka nebuvo išspausdinta praeitą savaitę Bostono laikraščiuose? (*Su panieka nužvelgia Krisą*) Norėčiau pamatyt, kaip tu jaunystėje būtum daręs, jei tau būtų taip, kaip man nutikę. Ir per audrą, ir po to tikriausiai būtum kaukęs iš baimės, kaip pamišėlis.

KRISAS. Cha cha! Kvailas šunyti! Anksčiau, kai aš dar plaukiojau burlaiviais, mes pakliūdavam į dar baisesnis štormas. Tada ir laivas buvo tikras laivas, o žmonės, kur plaukiojo, - tikri vyrai! Kas dabar tie jūrų garlaiviai? Jūreiviai neatspiria laivas nuo žemsiurbė. (*Reikšmingai žvilgteli į Berką*) O tie, kur triume dirba, tu ir pats žinai, ko verti. Tik anglis moka kastuvu semti. Tas pats, ką krauti vagonus geležinkelyje.

BERKAS (*Įžeistas, piktai*) Įžeidinėji kūrikus, sena beždžione? Kad tu sukeptum! Kiekvienas iš jų vertas dešimties žuvim pasmirdusių švedpalaikių, plaukiojančių tokiom va geldom!

KRISAS (*jo veidą vėl iškreipia jniršis, ranka vėl siekia peilį*). Ak tu, airiškas kiaule!

BERKAS (*erzina*). A, nemėgsti airių, senas babūne? O tau reikėtų turėt giminėje bent vieną airį ir dar kūriką, kad tavo anūkai nebūtų niekingi bailiai ir asilai, kaip tu.

KRISAS (*kilsteli nuo kėdės, padūkęs iš jniršio*). Saugokis!

BERKAS (*nenuleisdamas nuo jo akių, pašaipiai šypsodamasis*). Ir tu turėsi tokį žentą, kad ir kaip šakotumeis. Mes su Ane šiandien pat susituoksime. O jei jau aš ką nusprendžiau, tai ne tokiam senam mulkiui, kaip tu, mane sulaikyti.

KRISAS (*kimiai rikteli*). Nebandyk! (*Parvertęs kėdę, puola Berką su peilium*)

Berkas laiku pašoka ir spėja atremti užpuolimą. Juokiasi laimingas, gavęs progą pasipešti. Senasis švedas it kūdikis jo rankose. Berkas nemuša jo, neįskaudina. Jis paprasčiausiai užlaužia jam ranką už nugaros, priversdamas pirštus atsigniaužti ir paleisti peilį. Nusviedžia peilį į tolimąjį kampą.

BERKAS. Kai senis suvaikėja, jam nebegalima žaisti su peiliu. *(Laiko besiplėšantį Krisą per ištiestą ranką. Apimtas ūmaus pykčio, užsimoja kumščiu)* Na ir vožčiau aš tau – gal toj tavo makaulėj atsirastų proto. Nešdinkis, nes bus blogai! *(Stumteli Krisą delnu, ir tas atsiduria prie kajutės sienos ir stovi ten uždusęs, nenuleisdamas kupinų neapykantos akių nuo Berko, kaupdamas jėgas naujam puolimui. Berkas įspėjamai)* Sakau, neik artyn, nes priplosiu prie grindų ir nepažiūrėsiu, kad tu Anės tėvas! Nebeturiu daugiau kantrybės. *(Aprimęs, linksmai juokiasi)* Na, bet tu ir drąsus, seni. Niekad nebūčiau pagalvojęs, kad puls mane vienas.

Už stiklo šmėkšteli šešėlis. Abu krūpteli. Tarpdury pasirodo Anė.

ANĖ *(džiaugsmingai nustemba, pamačiusi Berką)*. Sveikas, Meti. Tu jau čia? Aš buvau dokuose... *(Nutyla ir nužvelgia abu, staiga suvokusi, jog kažkas atsitiko)* Kas yra? *(Pastebėjusi apverstą kėdę, sunerimusi)* Kas parvertė kėdę? *(Berkui, priekaištingai)* Tu su juo mušėisi, Meti? Juk žadėjai man...

BERKAS *(galutinai susitvardęs)*. Aš jo nė pirštu nepaliečiau. *(Pakelia kėdę, paskui atsigręžia į vis dar atsakymo laukiančią Anę, drąsinamai šypsodamasis)* Nesijaudink, tavęs belaukdami, ir neturėdami ką veikti, mes čia truputį pasišnekėjom.

ANĖ. Matyt gerai šnekėjotės, jei kėdėm ėmėt svaidytis. *(Krisui)* O tu ko tyli? Apie ką kalbėjot?

KRISAS *(pagaliau atsileidžia, vengdamas jos žvilgsnio, baugščiai)*. Apie laivai kalbėjom, jūreiviai...

ANĖ *(šypsosi su palengvėjimu)*. Vėl savo seną giesmelę?

BERKAS *(staiga įsidrąsinęs, žiūri į Krisą iššaukiamai šypsodamasis)*. Jis tau ne viską pasakė. Mes dėl tavęs ginčijomės.

ANĖ *(susiraukusi)*. Dėl manęs?

BERKAS. Jeigu tu nieko prieš, mes baigsim ginčą prie tavęs. *(Atsisėda dešinėje prie stalo)*

ANĖ *(netvirtai, žiūrėdama čia į jį, čia į tėvą)*. Gerai. Tai ko jūs norit?

KRISAS *(eidamas prie stalo, Berkui, protestuodamas)*. Ne! Nedrįsk! Pasakyk jam, Ane, kad tu jo nesiklausysi.

ANĖ. Ne, klausysiuos. Aš noriu viską žinoti.

KRISAS (*graudžiai, išsigandęs*). Nors ne dabar. Juk tu sakei į krantas eisi, ar ne? Tu neturi laiko...

ANĖ. Ne, tuoj pat, šią pat valandą. (*Pasigręžia į Berką*) Pasakyk tu, Meti, jei jis nenori.

BERKAS (*giliai įkvepia, paskui įsidrąsina ir pradeda*). Daug šnekėt čia nėra ko. Laikas jam viską suprast, nors jis ir nekenčia manęs. Aš tiesiai jam išdrožiau, kad myliu tave. (*Karštai*) Dievas regi, ir tu žinai, Ane, kad tai gryna teisybė.

KRISAS (*su patyčia, dirbtinai juokdamasis*). Cha cha! Jis šitaip sako merginai kiekvienas uostas!

ANĖ (*su pasibjaurėjimu atšoka nuo tėvo, užsigavusi*). Užsičiaupk. (*Berkui, jausmingai*) Aš žinau, kad tai tiesa, Meti. Man vis tiek, ką jis šneka.

BERKAS (*nuolankiai, su dėkingumu*). Telaimina tave dievas!

ANĖ. Na, o kas buvo paskui?

BERKAS. O paskui... (*Neryžtingai*) Paskui aš pasakiau... (*Žiūri į ją maldaujamai*) Aš pasakiau... Kad man atrodo... Pasakiau, kad man atrodo, kad ir tu mane trupučiuką myli. (*Aistringai*) Ane, juk tai tiesa? Dėl dievo, nežudyk manęs! (*Sugniaužia jai rankas*)

ANĖ (*didžiai sujudinta, bando nusijuokti, bet jos balsas virpa*). Tu taip jam pasakei, Meti? Vadinasi, jis ne veltui įsiuto. (*Per jėgą taria žodžius*) Gal tai ir tiesa, Meti. Gal aš iš tiesų myliu. Aš vis galvojau ir galvojau... Ir nuoširdžiai tau pasakysiu... Aš to norėjau, Meti... Norėjau užgniaužt savyje... Bet... (*Bejėgiškai juokiasi*) Matyt nieko nepadarysi. Taip jau yra, kad ir aš tave myliu. (*Staiga su džiugiu iššūkiu*) Tikrai myliu. Ir nėra ko čia savęs apgaudinėti. Aišku, myliu!

KRISAS. (*su skausminga aimana*). Ane! (*Atsisėda visiškai sugniuždytas*)

BERKAS (*be galo nuoširdžiai ir nuolankiai*). Dėkui tau, viešpatie!

ANĖ (*įsakmiai*). Aš dar niekad nieko nemylėjau... Gali tuo tikėti, kad ir kas atsitiktų...

BERKAS (*prieina prie jos ir apsikabina*). Tikiu kiekvienu tavo žodžiu dabar ir visada. Ir mudu gyvensim kartu gražiai ir laimingai visą gyvenimą! (*Nori ją pabučiuoti*)

ANĖ (*iš pradžių nusigręžia, bet paskui, paklusus astringam meilės protrūkiui, suima jo galvą abiem rankom, prisitraukia jo veidą, žvelgdama tiesiai į akis. Paskui pabučiuoja jį į lūpas, atstumia, ir nusijuokia dirbtiniu juoku*). Sudie. (*Nueina prie durų kajutės gilumoje, ir, stovėdama nugara į juos, žvelgia į jūrą. Jos pečiai trūkčioja, lyg ji stengtųsi sutvardyti raudą*)

BERKAS (*septintam danguj iš laimės, todėl nesuvokia to, ką ji pasakė. Juokiasi*) Sakai, sudie? Nė velnio! Aš tuoj pas tave vėl ateisiu, man mažai! (*Krisui, kuris, išgirdęs šitą „sudie“, kluste suklušo ir žiūri į dukterį su beprasmiška viltim*) Na, senas niektauzas, ką dabar užgiedosi? Girdėjai, ką ji pasakė? Prisipažink, kad mano viršus. Būk žmogus, prisipažink, kad pralošei, dorai, be sukčiavimų prisipažink. Štai mano ranka... (*Duoda jam ranką*) Imk, paspausk ją, pamiršk visus nuoskaudas ir būkim draugai.

KRISAS (*su nenumaldoma neapykanta*). Aš nepaspausiu tavo ranka, jūreivi, kol gyvas!

BERKAS (*jžeistas*). Tada še kumštj, jei jis tau labiau patinka. (*Grėsmingai*) Na ir suk tave velniai, jei nemoki prisipažinti pralaimėjęs.

KRISAS. Aš dar nepralaimėjau... (*Bandydamas kalbėt pašaipiai, pasitikėdamas savo teismu*) Anė pasakė, kad trupučiukas tave myli, bet aš negirdėjau, kad ji tekės už tave. (*Išgirdusi savo vardą, Anė atsigręžia. Dabar ji susitvardžiusi, rami, bet šita ramybė reiškia tik mirtingą beviltiškumą*)

BERKAS (*pašaipiai*). Kurgi ne? Ji taip pat nesakė, kad šiandien šviečia saulė.

KRISAS (*atkakliai*). Vis tiek. Ji tau niekas nežadėjo.

ANĖ (*ramiai, priedama arčiau*). Taip, nežadėjau Meti.

KRISAS (*godžiai*). Va! Girdi!

BERKAS (*nesupratęs jos, šypsosi*). Lauki, kada tave pirma paprašyčiau? Ką gi, aš prašau. Ir su dievo pagalba šiandien mudu susituoksime.

ANĖ (*švelniai*). Tu girdėjai, ką aš pasakiau, Meti... Lai tave pabučiavau?

BERKAS (*išgąsdintas jos tono*). Ne... Neprisimenu.

ANĖ. Aš pasakiau „sudie“. (*Jos balsas virpa*) Tai buvo atsisveikinimo bučinys, Meti.

BERKAS (*su siaubu*). Ką tu šneki?

ANĖ. Aš negaliu tekėti už tavęs, Meti... Mes atsisveikinom.

KRISAS (*negalėdamas sutramdyt savo džiaugsmo*). Aš žinojau! Aš žinojau, kad tas bus!

BERKAS (*pašoka, netikėdamas savo ausimis*). Ane! Tu juokiesi iš manęs, dėl dievo meilės, nesišaipyk.

ANĖ (*žiūrėdama į akis, ramiu balsu*). Negi tu manai, kad galėčiau šaipytis iš tavęs? Ne, aš nesišaipau, Meti, aš kalbu rimtai.

BERKAS. Ne! Netiesa! Tu išsikraustei iš proto!

ANĖ (*tvirtai*). Ne, neišsikrausčiau.

BERKAS (*beviltiškai*). Kas tau dabar užėjo? Juk sakei, kad myli mane...

ANĖ. Ir galiu pakartoti tiek kartų, kiek tu nori, tai tiesa.

BERKAS (*visiškai suglumęs*). Tai kodėl... Kurių velnių... O dieve, nieko nesuprantu...

ANĖ. Todėl, kad tai pati geriausia išeitis, kokią tik galiu sugalvoti, Meti. (*Jos balsas nutrūksta*) Aš galvojau ir galvojau apie tai, dieną ir naktį, visą savaitę. Nemanyk, kad ir man lengva, Meti.

BERKAS. Bet dėl dievo meilės, pasakyk, kas tau trukdo tekėti už manęs, jei mes mylim vienas kitą? (*Staiga jam šauna į galvą mintis, ir, visiškai išmuštas iš vėžių, jis rodo pirštu į Krisą*) Ar tik nesugalvojai paklausyt šito kvaišos? Jis manęs nekenčia ir tikriausiai pritauskę tau visokių melų apie mane!

KRISAS (*Anei nespėjus nė žodžio pasakyti, pašoka įnirtingai džiūgaudamas*). Taip, Anė tiki mano žodis, o ne tavo! Ji žino, kad senas tėvas nemeluoja, kaip tu!

ANĖ (*įpykus atsigręžia į tėvą*). Geriau jau pasėdėk! Kas tave prašo kištis, ir be tavęs bloga. Velnias, o ne žmogus! (*Aštriai*) Viešpatie, jau buvau bepradedanti tave mylėti ir pamiršti, kas širdyje susikaupę!

KRISAS (*jos žodžių priblokštas*). Ir kuo aš tau blogas, Ane? Aš juk nieko blogas tau nepadariau...

ANĖ. Taip jau ir nieko blogo. Tai leisk, aš tau papasakosiu... (*Žvilgteri į Berką ir nutyla*) Klausyk, Meti, aš stebiuos tavimi. Kaip tu galėjai pagalvoti, kad jo tauškalai....

BERKAS (*niūriai*). O kas daugiau?

ANĖ. Negi aš imčiau kreipti dėmesį į jo sapaliojimus? Tu, matyt, laikai mane mažu vaiku...

BERKAS (*sutrikęs, bet ir pradėdamas pykti*). Nieko nesuprantu, čia sakai vienaip, o po minutės – jau kitaip.

ANĖ. Šiaip ar taip, jis su tuo neturi nieko bendro.

BERKAS. Tai kas tada yra? Pasakyk, nekankink, nebetampyk man gyslų.

ANĖ (*ryžtingai*). Negaliu pasakyt. Ir nesakysiu. Yra svarbi priežastis... Ir viskas. Negaliu tekėt už tavęs, supranti? (*Sutrikusi*) Ak, dėl dievo meilės, pakalbėkim apie ką nors kitą.

BERKAS. Ne! (*Su baime*) O gal tu ištekėjusi... ten, Vakaruose?

ANĖ (*karštai*). O, ne!

BERKAS (*atgaudamas drąsą*). Į visa kitą man nusispjaut! Man niekas daugiau nerūpi. (*Atsistoja pasitikėdamas savimi, prabyla šeimnininko tonu*). Matyt, esi iš tų, kurios niekaip nepasiryžta, kol jas jėga priversi. Ką gi, tada aš nuspręsiu už tave per vieną akimirką. (*Ima už rankų, šypsodamasis, kad neatrodytų toks griežtas*) Gana plepėti! Drožk į savo kambarį, apsirenk gražiau, ir eime į krantą.

KRISAS (*susinervinęs, piktai*). Ne, velniai rautų, ji šitas nedarys! (*Ima Anę už rankos*)

ANĖ (*su nustebimu klausiusis Berko, instinktyviai pasitraukia tolyn, atstumta jo tono, vis dar nesuprasdama: ar jis juokauja, ar rimtai kalba. Jos balse girdėti pasipiktinimas*). Ir iš kur tu išmokai šitaip kalbėti?

BERKAS (*valdingai*). Nesvarbu. Sakau tau, renkis. (*Pasigręžęs į Krisą*) Pamatysim, kieno bus viršus.

KRISAS (*Anei, irgi valdingu tonu*). Ane, tu būsi čia, girdi!

Anė žiūri čia į vieną, čia į antrą. Jai atrodo, kad jie abu išsikraustė iš proto. Paskui jos veide atsiranda ciniška, iš praeities atklydusi šypsena.

BERKAS (*persiutęs*). Ne! Ji padarys taip, kaip aš sakau! Tu jau pakankamai jai įsakinėjai. Dabar mano eilė.

ANĖ (*šiurkščiai juokiasi*). Tavo eilė? O kas tada, tavo manymu, aš esu?

BERKAS. Nesvarbu, kas tu esi, o svarbu, kas tu šiandien būsi – teisėta mano žmona. Nagi, paskubėk.

KRISAS (*įsakmiai*). Nedrįsk daryt taip, kaip tas sako. (*Anė sarkastiškai juokiasi*)

BERKAS. Bus taip, kaip aš noriu!

KRISAS. O aš sakau – nebus! Aš jos tėvas!

BERKAS. Tavęs ji nebeklausys. Dabar ji klauso tik manęs, o ne tavęs.

ANĖ (*vėl juokiasi*). „Klauso“ – tai bent!

BERKAS (*pasigręžia į ją nekantriai*). Na, paskubėk ir vikriau sukis. Nėra ko laiko gaišti. (*Perpykęs, kad ji nė nekrusteli*) Girdi, ką sakau?

ANĖ (*netekusi kantrybės, prapliumpa su įtūžiu*). Drožkit jūs abu velniop! (*Jos tonas priverčia juos abu pamiršti ginčą; sutrikę, iš nuostabos, abu atsigręžia į ją. Anė isteriškai juokiasi*) Na ir puikūs judu abu! Tokie pat, kaip ir visi kiti! Viešpatie, kas aš jums, medžio gabalas! Na, aš jums parodysiu. Sėskit. Greičiau! (*Jie dvejoja. Įniršusi*) Sėskit ir leiskit man pasakyti! Jūs abu ničnieko nesuprantat. Tad paklauskite! Aš jums kai ką papasakosiu, ir baigsim viską! (*Berkui, šiurkščiai juokdamasi*) Papasakosiu tau linksmą istorijėlę, dėmesio. (*Rodydama į Krisą*) Seniai norėjau jam viską iškloti. Kas kartą, kai jis įsiutindavo mane savo vapaliojimais apie padorų gyvenimą sausumoje. Tau, tiesą pasakius, nenorėjau pasakot, bet tu pats mane privertei. Koks skirtumas? Galas vis tiek tas pats, o taip bus geriau. (*Su šiurkščia pašaipa*) Tik nepamiršk, ką prieš valandėlę šnekėjai – tau į viską nusispjaut, kad tik aš nebūčiau ištekėjus.

BERKAS (*vyriškai*). Pasakiau, ir žodžio nekeisiu.

ANĖ (*karčiai juokiasi*). Kažin? Nejuokink manęs, iš tikrųjų! Gal einam lažybų? Na, pagyvensim – pamatysim! (*Stovi prie stalo krašto, atšiauriai žiūrėdama čia į vieną, čia į kitą, pašaipiai šypsodamasi. Paskui, stengdamasi įveikti susijaudinimą, ramiai sako*) Pirmiausia, mielieji, noriu jums kai ką pasakyti. Abu elgėtės taip, lyg aš būčiau buvus jūsų nuosavybė. Bet aš niekam nepriklausau, aišku? Aš laisva. Ir niekas, kad ir kas jis būtų, negalės manęs valdyti. Pinigų duonai aš jūsų neprašau. Pati galiu užsidirbti – vienaip ar kitaip. Aš pati sau šeiminkė. Užsirašykite tą sau ant kaktos! Atsirado, mat, įsakinėtojai!

BERKAS (*protestuodamas*). Aš visai taip nesakiau, pati žinai. Ko tau su manim vaidytis? (*Linkdamas Kriso pusėn*) O dėl jo, tai tu teisi...

ANĖ. Pašnekėsime ir apie jį. Bet tu... Ir tu sujžūlėjai... Kaip ir visa tavo padermė. (*Isteriškai*) Ar nutils, po velnių! Duok man bent žodį pasakyti!

BERKAS. Keistai kalbi... Netgi grubiai, pasakyčiau, kaip tokia padori mergina.

ANĖ. Padori? O kas tau sakė, kad aš padori? (*Krisas sėdi, panarinęs galvą, užsidėjęs veidą rankomis. Įsiutusi prilekia prie jo ir įnirtingai purto į už pečių*) Nedrįsk miegoti, tėvai! Paklausk, aš tau šį tą pasakysiu!

KRISAS (*atsitiesia ir apsižvalgo, tarytum ieškodamas išsigelbėjimo. Jo balse baimė ir nelaimės nuojauta*). Nenoriu klausytis, tu, man rodos, iš proto išsikraustei, Ane.

ANĖ (*jtūžiai*). Pagyvenęs su tavim, kiekvienas iš proto išsikraustyti. Prisiklausęs tauškalų apie tai, kaip gera kaime! Argi aš tau metų metais nerašiau, kokia ten katorga? Nerašiau, kad mieli giminaičiai, mane verge pavertė? Argi tau tas rūpėjo? Nė velnio! Kad bent kartelį būtum atvažiavęs ir pažiūrėjęs, kaip aš gyvenu. Ir dar niekus taukši, kad, esą, saugojai mane nuo jūros! Tik kas tuo patikės? Aš paprasčiausiai tau nerūpėjau. Nenorėjai galvos sau kvaršint. Tu toks, kaip visi!

KRISAS (*silpnu balsu*). Ane. Ne taip...

ANĖ (*neklausydama jo, kerštingai*). Bet vieno dalyko aš tau nerašiau. Mano pusbrolis – vienas iš tų gerųjų, tavo nuomone, jauniausias sūnus... Polis... Paleido mane šunkeliais. (*Garsiai*) Mano kaltės nebuvo jokios. Aš jo pašėlusiai nekenčiau, ir jis tai žinojo. Bet jis buvo didelis ir stiprus. (*Rodydama j Berką*) kaip tu.

BERKAS (*kilsteldamas nuo kėdės, sugniaužęs kumščius*). Būki prakeikta! (*Lėtai, klesteli ant kėdės, jo rankos taip sugniaužtos, kad krumpliai pabalę, veidas persikreipęs, stengiantis nugalėti sielvartą ir jtūžį*)

KRISAS (*surinka iš siaubo ir skausmo*). Ane!

ANĖ (*tėvui, tarsi nieko negirdėdama*). Štai dėl ko aš pabėgau iš fermos. Štai dėl ko pradėjau dirbt aukle Sent Pole. (*Šiurkščiai, pašaipiai juokiasi*) O gal tu manai, kad ir šitas darbas labai tinka merginai? (*Sarkastiškai*) Ir visi padorūs sausumos vaikinai tik ir svajojo vesti mane? Kurgi ne! (*Kai Berkas sudejuoja iš įniršio, desperatiškai šaukia*) Na jau ne, išklausysit manęs iki galo! Mane laikė uždare, kaip narve, kaip kalėjime, aišku? Prižiūrėti svetimus vaikus, klausytis, kaip jie dieną naktį staugia ir bliaua... O man taip norėjosi pasivaikščioti, aš buvau nežmoniškai vieniša! (*Jos balse pasigirsta rezignacija*) Tai ir nusispjoviau į viską. Vis tiek vienas galas. (*Ji nutyla ir žiūri į abu vyriškius. Abu tyli, sėdi nejudėdami: Krisas – sustingęs iš skausmo, jausdamas, kaip byra kortų namelis; Berkas – išblyškęs iš jtūžio, drąskančio jo sielą. Tačiau jis per daug sukrėstas, ir dar negali šio įniršio išlieti. Pajutusi jų tylėjime pasmerkimą, prabyla grubiai, iššaukiamai*) Aha, tyli? Lyg abu būtumėt į burnas prisisėmę? Bet aš žinau, ką galvojat. Visi jūs vieno raugo (*Krisui, jtūžusi*) Ir kas dėl to kaltas – tu ar aš? Jei būtum elgęsis kaip žmogus, jei būtum tikras tėvas, būtum pasiėmęs mane pas save... Gal viskas būtų buvę kitaip.

KRISAS (*kančios draskomas*). Nešnekėk šitas, Ane! Aš išeisiu iš galvos! Negaliu klausytis! (*Užsikemša ausis*)

ANĖ (*šito įsiutinta, šiurkščiai*). Ne, tu klausykis! (*Pasilenkia prie jo ir atplėšia jo rankas nuo ausų, isteriško pykčio apimta*) Norėjai, kad aš būčiau sausumoje, toliau nuo pagundų... Tai žinok, aš nebuvau aukle paskutinius dvejus metus... Aš melavau, kai rašiau tau... Aš gyvenau vienoje

įstaigoje... Taip taip, toje pačioje, kur judu su Mečiu mėgstat užsukti, kai atplaukiat į uostą... Ir jūs, jūreiviai, ir tavo padorieji sausumos vyrai – visi šunsnukiai, kad jus kur skradžiai! Kaip aš jų nekenčiu! Kaip nekenčiu! (*Prapliumpa isteriškai raudoti, susmunka ant kėdės, užsidengia veidą rankomis. Abu vyrai pašoka*)

KRISAS (*šniurkčiodamas kaip vaikas*). Ane! Ane! Tas yra melas! Tas yra melas! (*Laužo rankas, pravirksta*)

BERKAS (*visas milžiniškas jo kūnas įsitempęs kaip spyruoklė. Nesavu balsu, ir sapnuodamas*) Tai šit kas...

ANĖ (*išgirdusi jo balsą, pakelia galvą, su pašaipiu kartėliu*). Ar dar nepamiršai savo pažado, Meti? Juk tau niekas nerūpi, kad tik nebūčiau ištekėjusi. Na, ar dar nori, kad pasipuoščiau ir eičiau su tavim į krantą, a? (*Juokiasi*) Sakyk, nori?

BERKAS (*ant nervinio priepuolio ribos, mikčiodamas*). Kad tave kur...

ANĖ (*stengiasi išlaikyti aštrų, kandy toną, bet po truputį jos balsas darosi gailėnis, maldaujantis*). Jei aš imčiau tave įtikinėt, kad dabar esu... Nebe tokia... Ar patikėtum? Kur tau! O jei pasakyčiau, kad pagyvenus baržoje, pabuvus jūroje, mane tartum kas pakeitė, kad aš ėmiau jausti, jog gyvenimo, kurį anksčiau gyvenau, lyg nė nebuvę... Tu tik pasijuoksi iš manęs, ar ne? Mirsi iš juoko, jei pasakyčiau, kad tas keistas susitikimas naktį, rūke... Ir paskui, kai supratau, kad aš tau patinku... Aš tada pirmą kartą susimąščiau. Tu man pasirodei ne toks, kaip kiti, tikras jūreivis, nepanašus į tuos, sausumoje, kaip tyras vanduo nepanašus į purviną pliurzą... Ir todėl tu mane patraukei. Maniau ištekėti už tavęs nieko tau nesakius, bet negalėjau. Matai, kaip aš pasikeičiau? Per apgaulę tekėti nebegalėjau, o tiesą pasisakyti buvo gėda, bet jūs abu privertėt mane, ir aš pamačiau, kad ir jūs tokie, kaip visi. Na, o dabar išsiplūsk, ir drošk sau! Juk matau, kad to tik ir telauki. (*Nutyla, žiūri į Berką. Jis sėdi nusigręžęs, netaria nė žodžio, jo burna persikreipusi iš įniršio. Anė karštai, maldauja*) Ar tu patikėsi, jei pasakysiu, kas meilė padarė mane... Tyrą? Prisiekiu, tai tiesa! (*Matydama, kad jis neatsako, karčiai*) Velnią tu patikėsi! Toks pat, kaip ir visi kiti!

BERKAS (*užsiplieskia, atsigręžia į ją kaip beprotis, jo balsas dreba*). Toks, kaip visi? Būk tu prakeikta! Dar drįsti kalbėti apie tyrumą? Ak tu, kekše, aš užmušiu tave! (*Čiumpa kėdę, ant kurios sėdėjo, užsimoja ir šoka prie Anės*)

Krisas, išgąstingai šaukdamas, puola prie jo, stengdamasis nukreipti nuo dukters smūgį. Anė žvelgia Berkui tiesiai į akis su nevilties bebaimiškumu. Berkas susitvardo, laikydamas iškeltą kėdę.

KRISAS (*jsiutęs*). Stok, beproti! Užmuši!

ANĖ (*šturkščiai stumia tėvą, nenuleisdama nuo Berko akių*). Nesikišk! (*Berkui, šaltai*) Na, mušk, ko stovi? Mušk! Aš tik ačiū pasakysiu. Įkyrėjo man viskas iki gyvo kaulo.

BERKAS (*sviedžia kėdę į kambario kampą. Bejėgiškai*). Negaliu, atleisk man, Viešpatie! Negaliu, kai tu į mane žiūri. (*Įnirtingai*) O reikėtų! Reikėtų suknežinti tau galvą kaip sušvinkusį kiaušinį. Ar rasi daugiau kur pasaulyje tokią niekšingą moterį, kaip tu, ar rasi kur bent vieną taip apkvailintą vyrą, kaip aš! O kaip aš galvojau apie tave, kaip mylėjau, kaip svajoju, kad gražiai gyvensim, kai vesim... (*Nuo tų dejonų jo balsas pasidaro šaižiai spigus*) O dieve, gyvenimą mano ji pražudė, širdį į druzgus sudaužė! Ir pasakyk man, viešpatie, ar tam aš nuo pat jaunumės klajoju jūromis, kad sulaukčiau tokios gėdos? Kodėl leidai mano meilę atiduoti moteriai, ne geresnei už tas iš uostų smuklių, apsitempusių raudonom sukniom, išsidažiusių begėdiškai iššieptus veidus? Už dolerį su bet kuo pergulės...

ANĖ (*spigiai*). Nutilk, Meti! Dėl dievo meilės, nutilk! (*Kaip pašėlusi daužo kumščiais*) Nešdinkis lauk! Duok man ramybę! Nešdinkis lauk!

BERKAS (*su nauju pykčio antplūdžiu*). Ir išeisiu! Nebijok, išeisiu! Ir išėjęs gersiu tol, kol nuplausiu nuo lūpų tavo niekšingą bučinį, gersiu tol, kol užmiršiu, kad esi šiame pasaulyje. O paskui parsisamdysiu į kokį nors laivą ir išplauksiu į pasaulio kraštą, kur niekad nebematysiu tavo veido! (*Pasigręžia į duris*)

KRISAS (*kuris stovėjo it pastiręs, staiga griebia Berką už rankos ir kvailai murma*). Ne, tu neišeisi. Dabar jau geriau, kad Anė tekėtų už tave.

BERKAS (*nupurtydamas jo ranką, kaip pamišęs*). Neliesk manęs, senas beždžione! Vesti ją? Tegul pirmiau velniai pragaro liepsnose ją iščirškina. Aš išplaukiu į jūrą, girdi? (*Rodydamas į Anę, aistringai*) O tave tris kartus prakeikiu! Už sugriautą gyvenimą! Kad tu neturėtum nei miego, nei ramybės! Ir lai bemiegėmis naktimis tau vaidenasi Metis Berkas ir tos kančios, kurioms jį pasmerkei!

ANĖ (*skausmingai*). Meti!

Bet jis nusigręžia, ir, daugiau nei žodžio netardamas, išeina pro duris. Anė kaip pamišusi žiūri jam įkandin, puola paskui jį, paskui užsidengia veidą rankomis ir rauda. Krisas stovi suakmenėjęs, spoksodamas į grindis.

KRISAS (*pagaliau prabyla, nykiai*). Aš turbūt irgi eisiu į krantą.

ANĖ (*pakelia galvą, šaukia*). Tik ne paskui jį! Tegul nešdinasi! Nedrįsk...

KRISAS (*niūriai*). Aš eisiu išgerti.

ANĖ (*šturkščiai juokiasi*). A, vadinasi, per mane nusigersi? Tikriausiai ir tu nori nusigert, kad manęs neprisimintum?

KRISAS (*piktai*). Taip! Manai lengva buvo klausytis toks dalykas. (*Neišlaikęs pravirksta*) Aš juk nemaniau, kad tu toks, Ane.

ANĖ (*tyčiodamasi*). O dabar tikriausiai nori, kad aš kuo greičiau dingčiau? Nenori, kad tau gėdą daryčiau?

KRISAS. Ne, pasilik prie manęs. (*Prieina, tapšnoja jai per petį, jo skruostais teka ašaros*) Tu nekaltas, Ane, aš žinau, nekaltas. (*Jinai žiūri į jį sušvelnėjus. Jį vėl apima įniršis*) Tai vis tas senas velnias jūra! Ū-ū, prakeiktas! (*Grūmoja kumščiu*) Tai jo niekšybės! Argi mums buvo bloga baržoje dviese? Ne, jinai atsiuntė tas rūkas ir tas prakeiktas airis, padarė, kad tu jį pamiltum. Jūra kaltas, kad tu visą laiką su manim ginčijais! Jei ne tas airis, tu nebūtum pasakius tie dalykai. Aš nieko nežinočiau, ir viskas būtų gerai. (*Vėl graso kumščiu*) Ak, tu senas velnias!

ANĖ (*visai netekusi jėgų*). Dabar jau nieko nebepakeisi. Eik į krantą ir pasigerk.

KRISAS (*eina į kambarį kairėje ir pasiima kepurę. Nueina prie durų tylėdamas, lyg nesavas, paskui atsigręžia*). Tu manęs lauksi, Ane?

ANĖ (*vangiai*). Gal taip, o gal ir ne. Gal ir aš pasigersiu. Gal aš... Bet kas, po velnių, tau darbo? Eik kur eini!

Krisas lėtai pasigręžia ir išeina. Anė sėdi prie stalo ir žiūri į tolį nieko neregįiomis akimis.

KETVIRTAS VEIKSMAS

Trečio veiksmo dekoracija. Praėjo dvi dienos. Miglotas vakaras. Uoste girdėti garlaivių švilpukai. Kajutėje šviečia maža stalinė lempelė. Vidury kajutės, ant grindų, stovi lagaminas.

Anė sėdi supamojoj kėdėj. Ji su skrybelaite, apsirengusi taip, kaip pirmame veiksmė. Išblyškus, atrodo baisiai pavargusi, iškankinta – pastarosios dvi paros buvo kupinos kančių, o naktys be miego. Pasirėmusi rankomis smakrą, žiūri kančios pilnomis akimis. Į užpakalines duris kažkas nedrąsiai beldžia. Ana, išgastingai riktelėjusi, pašoka ir žiūri į duris su baime ir viltimi.

ANĖ *(vos girdimai).* Prašau. *(Paskui sukaupusi visą drąsą, ryžtingiau)* Įeikit.

Atsidaro durys, pasirodo Krisas. Visas apšepęs, susitaršęs. Matyti, jį kankina pagirios. Rankoje skardinis kibirėlis su putotu alum.

KRISAS *(jeina į kambarį, vengdamas Anės žvilgsnio, beprasmiškai murma).* Vėl rūkas.

ANĖ *(nužvelgia jį su panieka nuo galvos iki kojų).* Parėjai pagaliau! Gražiai atrodai, nieko sau! *(Tychiodamasi)* O aš maniau, kad pabėgsi, gėdos nepakėlęs.

KRISAS *(susigūžęs, tyliai).* Nešnekėk taip, Ane, nereikia. *(Atsisėda prie stalo, pastato kibirėlį su alum, suspaudžia rankomis galvą)*

ANĖ *(pažvelgia į jį šiek tiek užjaučiamai).* Kas tau yra? Susirgai?

KRISAS *(nykiai).* Galva skauda, ten, viduje.

ANĖ. O ko norėt, jei dvi dienas gėrei? *(Piktai)* Taip tau ir reikia. Geras, ką ir besakyti – palikai mane vieną šitoje baržoje!

KRISAS *(nuolankai).* Dovanok man, Ane.

ANĖ *(piktai).* Dovanok!

KRISAS. Bet man skauda ne dėl to, kaip tu manai. Man skauda nuo galvojimas... Apie tave ir apie mane.

ANĖ. O aš? Manai aš nieko negalvoju?

KRISAS. Dovanok, Ane. (*Pamato jos lagaminą ir krūpteli*) Tu krovei daiktus, Ane? Norėjai išeiti...

ANĖ (*ryžtingai*). Taip, norėjau grįžt ten, kur tu ir galvoji.

KRISAS. Ane!

ANĖ. Aš nuėjau į krantą ir norėjau išvažiuoti Niujorko traukiniu. Laukiau jo, laukiau, kol man pasidarė bloga. Paskui sugalvojau šiandien nebevažiuoti. Važiuosiu rytoj iš ryto, todėl išeina tas pats.

KRISAS (*pakėlęs galvą, maldaujamai*). Nereikia! Nevažiuok, Ane!

ANĖ (*tyčiodamasi*). O kodėl, įdomu, man nevažiuoti?

KRISAS. Tau daugiau niekad nebereiks... Šitas daryti... Niekad, supranti? Aš viskas sutvarkiau, kaip reikia.

ANĖ (*įtariai*). Ką tu sutvarkei?

KRISAS (*lyg negirdėjęs jos klausimo, liūdnai*). Sakai, laukei. Bet, galiu lažintis, laukei ne manęs.

ANĖ (*beširdiškai*). Ir nesuklysi.

KRISAS. Tas airis?

ANĖ (*iššaukiamai*). Taip, jei nori žinoti! (*Liūdnai nusijuokus*) Jeigu jis ir ateitų, tai tik primušt manęs, o gal ir visiškai užmušti. Bet nesvarbu, tegul tik ateina. Man tas pats, ką padarys.

KRISAS. Matyt, tu tikrai jis myli.

ANĖ. Tikrai.

KRISAS (*kreipiasi į ją labai rimtai*). Ir aš velniškai nusiminęs, kad jis neatėjo.

ANĖ (*švelniai*). Atrodo, tu visai kitą giesmę užtraukei.

KRISAS. Aš daug galvojau, ir supratau, kad aš vienas kaltas... Kaltas už viskas, kas tau išėjo. (*Maldaujamai*) Tik nereikia manęs nekęsti, Ane. Ką padarysi, kad aš toks senas kvailys.

ANĖ. Kas sako, kas aš tavęs nekenčiu?

KRISAS. Dovanok man už visą blogą, ką tau padariau. Aš noriu, kad tu būtum laimingas. Jei būsi laimingas ištekėjus už tas airis, tekėk.

ANĖ (*nykiai*). Nieko iš to neišeis. Bet gerai, kad tu kitaip į viską pradėjai žiūrėti.

KRISAS (*maldaujamai*). Kaip galvoji... Gal... Kada nors tu man dovanosi?

ANĖ (*blausiai šypsodamasi*). Nors ir dabar.

KRISAS (*čiumpa jos ranką, bučiuoja, kartodamas lūžinėjančiu balsu*). Ane lilla, Ane lilla!

ANĖ (*sujaudinta, ir šiek tiek susidrovėjusi*). Na, kam tas šurmulyš! Kad čia nėra už ką dovanoti. Tu niekuo nekaltas. Ir aš nekaltas. Ir jis niekuo nekaltas. Mes visi esam vargšai nelaimėliai. Gyvenimas griežia mus už gerklės, o mes sukinėjames čia vienon, čia kiton pusėn, ir viskas.

KRISAS (*karštai*). Teisingai kalbi, Ane, velniai rautų! Niekas nekaltas! (*Grasina kumščiu*) Tik jis vienas, tas senas velnias – jūra!

ANĖ (*nekantriai juokdamasi*). Ar tau neįgriso kartoti vis tą patį! (*Krisas įsižeidęs nutyla. Po valandėlės, susidomėjusi*) Tu ką tik pasakei, kad viską sutvarkei. Ką sutvarkei?

KRISAS (*kiek padvejojęs*). Aš vėl parsisamdžiau į laivas, Ane.

ANĖ (*pritrenkta*). Tu... kaip?

KRISAS. Aš parsisamdžiau, ir rytoj išplaukiu. Gavau savo senas darbas – būsiu bocmanas. (*Anė žiūri į jį išplėtusi akis. Jam bešnekant, jos lūpose pasirodo karti šypsena*) Aš manau, taip bus geriausia. Aš tau tik nelaimės atnešu. Tavo motinai sugrioviau gyvenimas. Galvojau, gal tau nesugriausiu, bet matai, nieko neišėjo. Tas senas velnias jūra pavertė mane Jona, ir visiems darau tik blogai. Todėl, manau sau, neverta priešintis su jūra. Nėra pasauly žmogaus, kuris jį įveiktų, po šimts kipšų!

ANĖ (*bejėgiškai ir karčiai juokiasi*). Tai šit, kaip tu man viską sutvarkei, ar ne?

KRISAS. Taip. Aš nusprendžiau, jei tas senas velnias atgaus mane į savo letenas, jis tau duos ramybę.

ANĖ (*karčiai*). Bet dėl dievo meilės, negi tu nesupranti, kad ir vėl darai tą, ką darei visą gyvenimą? Negi nesupranti?... (*Pažvelgusi į maniakišku atkaklumu šviečiantį jo veidą, nusprendžia, jog ginčytis beviltiška*) Bet ką čia veltui burną aušinti? Juk tau neišaiškinsi. Aš tavęs daugiau niekuo nekaltinsiu. Tik kaip tu galėjai pagalvoti, kad, mane palikdamas, sutvarkysi mano gyvenimą?

KRISAS. Aš tau ne viskas pasakiau. Aš susitariau su kontora, kad kol būsiu jūroj, visi mano pinigai kas mėnesį gausi tu.

ANĖ (*šturkščiai nusijuokus*). Ačiū. Bet smulkių aš ir pati užsidirbsiu.

KRISAS (*įžeistas, nuolankiai*). Žinau, tas nėra daug, bet pragyventi gana, ir tau nereikės grįžti...

ANĖ (*sausai*). Nutilk, girdi! Vėliau apie tai pašnekėsime.

KRISAS (*patylėjęs, įsiteikiamai*). Nori, kad eičiau į krantas paieškoti tas airis, Ane?

ANĖ (*piktai*). Na jau! Manai, noriu per jėgą jį atsitempti?

KRISAS (*patylėjęs, gailiai*). Po velnių, nuo tas gėralas man visai prastai. Viduriai dega, karšta, kaip pragaras. (*Nusivelka striukę ir numeta ant žemės; kažkas garsiai trinkteli*)

ANĖ (*krūpteli*). Ko ten kišenes prisikimšai, po paraliais – švino? (*Ištiesia ranką, paima striukę ir ištraukia revolverį. Nustebus pažvelgia į tėvą*). Revolveris? Kam jis tau?

KRISAS (*nuolankiai*). Visai jis pamiršau. Niekam. Jis neužtaisytas.

ANĖ (*atlaužus patikrina revolverį, paskui vėl uždaro, įtariai žiūri į jį*). O vis dėlto, kam tau jo prireikė?

KRISAS (*nuolankiai*). Ak, senas kvailys. Paėmiau, kai pirmą kartą išėjau į krantas. Tada maniau, kad dėl viskas kaltas šitas airis.

ANĖ (*krūptelėjusi*). Tu dar kvailiesnis, negu aš maniau. Tikrai nesitikėjau, kad griebtumeis net tokių dalykų.

KRISAS (*skubiai*). Aš nieko nedariau, tuoj susiprotėjau! Net kulka nenusipirkau. Aš juk žinau, jis nekaltas.

ANĖ (*vis dar su įtarimu*). Gerai, bet aš vis dėlto jį paslėpsiu toliau, nesvarbu – užtaisytas, ar ne. (*Įdeda revolverį į stalo stalčių ir užstumia*)

KRISAS (*taikiai*). Išmesk į jūrą, jei nori. Man vis tiek. (*Patylėjęs*) Po velnių, eisiu gulti. Blogai jaučiuosi. (*Anė paima nuo stalo žurnalą. Krisas stabteli dvejodamas prie jos kėdės*) Mes dar pasišnekėsime, kol esu čia, neišplaukęs, gerai?

ANĖ (*abejingai*). O kur plaukia tavo laivas?

KRISAS. Į Keiptauną. Pietų Afrikoj. Britų garlaivis, vadinasi „Londonderis“ (*Neryžtingai stovi, galiausiai nebeištveria*) Ane, tu tikrai man dovanojai?

ANĖ (*alsiai*). Aišku. Tavęs negalima kaltinti. Tu esi... Tas, kas esi... Kaip ir aš.

KRISAS (*maldaudamas*). Tada... Ar galima tave pabučiuoti?

ANĖ (*pakelia galvą, nežymiai šypteli*). Aišku. Aš ant tavęs nepykstu.

KRISAS (*bučiuoja ją vos neverkdamas*). Ane, lilla! Aš... (*Skausmingai ieško žodžio savo jausmams išreikšti ir neradęs pravirksta*) Nemoku pasakyti. Labanakt, Ane.

ANĖ. Labanakt. (*Krisas ima alaus kibirėlį ir lėtai eina į kambarį kairėje, jo pečiai sulinkę, galva nuleista. Išėjęs uždaro duris. Anė varto žurnalą, bergždžiai bandydama nukreipti savo mintis. Sviedus žurnalą ant stalo, pašoka ir susijaudinusi vaikšto po kambarį, grąžydama rankas. Šneka su savimi garsiu, virpančiu balsu.*) Viešpatie, daugiau neištversiu. Bet ko gi aš laikiu... Kaip paskutinė kvailė? (*Bejėgiškai juokiasi, bet nutyla, išgirdusi sunkius žingsnius denyje. Kaip mat juos pažįsta, ir jos veidas nušvinta. Šnabžda.*) Metis! (*Staiga ją apima nesuvokiama baimė. Ji puola prie stalo, išsitraukia iš stalčiaus revolverį ir susigūžia kampe, už spintos*)

Po valandėlės atsilapoja durys, ir kajutėj pasirodo Metis Berkas. Rūbai sudriskę ir purvini, aplipę pjuvenom, lyg būtų voliojęs ar miegojęs bare ant grindų. Virš akies, ant kaktos, kruvinas įbrėžimas, kitas ant skruosto, krumpliai nubruožti iki kraujo – žodžiu, viskas byloja, kad pešėsi jis ne juokais. Jo akys pasrūvusios krauju, su užtinusiais vokais, veidas išpurტęs. Bet šalia šių išorinių požymių ir smarkaus girtavimo pasekmių, jo akyse atsispindi begalinė proto sumaištis, bejėgiškas gyvuliškas pyktis ir bailsis neviltis.

BERKAS (*mirkčioja, žvalgosi po kajutę, kimiai*). Tu geriau nuo manęs nesislėpk, kad ir kas būtum... Nors ir žinai, kad aš turiu visišką teisę ateiti čia ir tave užmušti. (*Klausosi, bet nieko neišgirdęs, uždaro duris, prieina prie stalo, ir klesteli į supamąją kėdę; prislėgtas*) Matyt, nieko nėra... Kvailys, kad atėjau. (*Su buku, nesuvokiamu skausmu*) Na ir asilas tu, Meti Berkai, kas tau pasidarė? Jos seniai ir pėdos ataušo. Sakau tau, daugiau jos nebematysi. (*Anė neryžtingai atsistoja. Jos širdyje grumiasi džiaugsmas ir baimė. Pamato Anės lagaminą. Pasilenkia jo apžiūrėti*) Kas tai? (*Džiugiai*) Jos lagaminas. Neišvažiavo! Bet kur ji? Tikriausiai krante? (*Niūriai*) O ką ji veikia krante tokį bjaurų vakarą? (*Staiga jo veidą iškreipia skausmas ir pyktis*) Tikriausiai... būk tu prakeikta! Na palauk, kai grįši, aš pasmaugsiu tave, ir baigsis šlykštus tavo gyvenimas!

ANĖ (*krūpteli, jos veidas įsitempia. Žengia į kajutės vidurį, dešinėje rankoje revolveris. Šaltai ir šiurkščiai*). Ko tau čia reikia?

BERKAS (*riktelėjęs iš išgąščio, ūmai atsigręžia*). Dėkui dievui!

Valandėlę abu stovi nejudėdami, nenuleisdami vienas nuo kito akių.

ANĖ (*taip pat šaltai*). Ką, liežuvį prarijai?

BERKAS (*stengdamasis šnekėti laisvai ir nerūpestingai*). Išgąsdinai tu mane. Aš maniau, kad čia nieko nėra.

ANĖ. Na ir įžūlumas – įsiveržia čia nė nepasibeldęs. Ko tau?

BERKAS (*nerūpestingai*). Nieko ypatingo. Norėjau pašnekėt su tavim atsisveikindamas, ir viskas. (*Žingteli link jos*)

ANĖ (*pakelia revolverį, šiurkščiai*). Ei, atsargiau. Nesiartink. Aš girdėjau, kaip tu grasinai.

BERKAS (*tik dabar pastebi revolverį*). Ar tik nenori, teatleidžia tau dievas, manęs nušauti? (*Niekinamai nusijuokęs*) O gal manai, aš išsigąsiu šitos senos švilpynės? (*Eina tiesiai prie jos*)

ANĖ (*rėkia*). Saugokis!

BERKAS (*prieina taip arti, kad revolveris kone liečia jo krūtinę*). Na ir šauk! (*Staiga apimtas begalinio liūdesio*) Šauk, vis vien tas pats galas. Paleisk kulką, tik ačiū tau pasakysiu. Įgriso man šitas šuniškas gyvenimas. O per paskutines dvi dienas, kai sužinojau, kas tu tokia, tai gailiuosi, kam iš viso esu gimęs šiame pasaulyje.

ANĖ (*paleidžia iš rankų revolverį, lyg jos pirštai jo nebenuilaikytų, isteriškai šaukia*). Tai ko čia atėjai? Ko tau čia reikia? Išeik! (*Praeina pro jį, susmunka į supamąją kėdę*)

BERKAS (*eina paskui ją, liūdnai*). Tu teisingai klausai, ko aš čia atėjau... (*Piktai*) O dėl to, kad esu ištižęs mulkis, kokio dar pasaulis nėra matęs. Kankinuos dėl šlykštynių, kurias apie save pripasakojai, geriu degtinę kaip pamišęs, noriu viską užmiršti... Užmiršti? Velnią čia užmirši! Tavo veidas taip ir viepiasi man prieš akis ir per miegą, ir nemiegant. Greit turbūt visai iš proto išsikraustysiu ir atsidursiu beprotnamy, bet taip man ir reikia!

ANĖ (*pažvelgusi į jo rankas ir veidą, su pašaipa*). Tave tikrai reikėtų uždaryti kur nors panašiai. Nesuprantu, kaip dar neuždarytas. Atrodo, neblogai pasipešei?

BERKAS. Mušiausi su visais, kas tik noro turėjo. (*Įtūžęs*) Ir kas kartą, kai vožiu kam į dantis, matau ne jo veidą, o tavo. O, kaip norėjau trenkt tau vieną kartą taip, kad amžinai su šiuo pasauliu atsisveikintum. Tada man nereiktų nei galvot apie tave, nei matyt tavęs.

ANĖ (*jos lūpos skausmingai dreba*). Dėkui!

BERKAS (*vaikštinėdamas po kajutę ten ir atgal, visiškai pasimetęs*). Na, šaipykis, šaipykis, taip man ir reikia, jei esu toks bailys, kad vėl grįžau ir šneku su tavim. Kaip tau iš manęs nesijuokti?

ANĖ. Aš nesijuokiu iš tavęs, Meti.

BERKAS (*neklausydamas jos*). Tik pamanyk, kas tu tokia, o aš, Metis Berkas, grįžau dar kartą į tave pažiūrėti! Kokia gėda!

ANĖ (*pasipiktinusi*). Tai eik sau! Niekas čia tavęs nelaiko!

BERKAS (*pritrenktas*). Ir aš turiu klausytis šitokių kalbų, ir nedirjstu vožti jai taip, kad užsičiauptų! Dieve, na ir suskydęs bailys, dabar kiekvienas gali man į akis spjauti! (*Jsiunta*) Bet aš neišeisiu iš čia, kol visko nepasakysiu! (*Grasinamai iškelia kumštį*) O tu geriau pasisaugok, nevesk manęs iš kantrybės! (*Bejėgiškai nuleidžia kumštį*) Na, nepyk, aš tikrai niekus kliežiu. Tai tu mane taip įskaudinai, kad man net protas maišosi. (*Staiga pasilenkia prie jos ir smarkiai sugriebia už rankos*) Pasakyk, kad tai melas, maldauju! Štai ko aš atėjau, supranti?

ANĖ (*vangiai*). Melas? Koks melas?

BERKAS (*su astringu atkaklumu*). Visos tos baisybės, kurių pripasakojai prieš dvi dienas. Juk tai negali būti tiesa! Tu tikriausiai erzina mane, ar ne? Pasakyk, Ane, kad tai buvo melas, ir aš pulsiau ant kelių, dėkodamas dievui.

ANĖ (*visiškai sukręsta, vos girdimai*). Negaliu, Meti. (*Jis nusigręžia nuo jos. Anė maldaujamai*) Nejaugi tu nematai, kad aš nebe ta, kas buvau anksčiau? Išklausk mane. Šiandien aš susidėjau daiktus ir buvau išėjus į krantą. Ištisas dvi dienas pralaukiau čia viena, tikėdama, kad tu grįši, tikėdama, kad apgalvosi viską, ką tau pasakiau... Ir galbūt... Ak, aš nežinau, ko tikėjaisi! Bet aš bijojau nors sekundei išeiti iš kajutės... Garbės žodis... Bijojau, kad tu ateisi ir manęs nerasi. Bet tavęs vis nebuvo, aš praradau viltį ir nuėjau į geležinkelio stotį. Norėjau išvažiuoti į Niujorką. Grįžti ten...

BERKAS (*kimiai*). Tenubaudžia tave dievas!

ANĖ. Klausyk, Meti! Tavęs vis nebuvo, ir aš praradau viltį. Bet... Atėjus į stotį... Nebegalėjau išvažiuoti. Nors bilietą buvau nusipirkus ir susiruošus. (*Išsiima iš už suknelės iškirptės bilietą ir laiko jam prieš akis*) Aš pradėjau galvoti apie tave... ir nebegalėjau sėsti į traukinį... Nebegalėjau! Ir aš grįžau... Grįžau vėl laukti. Ak, Meti, nejaugi nematai, kaip aš pasikeičiau? Nejaugi negali atleisti to, kas jau seniai mirė ir nebegyva? Negali užmiršti?

BERKAS (*pašoka, jniršio draskomas*). Užmiršti? Klausyk, aš iki mirties to neužmiršiu! Ar nematai, kad visą laiką tik apie tai ir galvoju? (*Visai pakvaišęs*) Ak, kaip norėčiau, kad dabar man pakliūtų kuris iš tų, ir aš taip jį kumščiais sutvarkyčiau, kad tik kruvina košė beliktų! O, kad jie pragare visi degtų, iki paskutinio teismo dienos, ir tu su jais, nes ir tu ne geresnė!

ANĖ (*virpėdama*). Meti! (*Patylėjusi, akmeniniu, be jokios išraiškos balsu*) Na štai, pasakei man viską, ką norėjai, o dabar gali eiti.

BERKAS (*lėtai pasuka durų link, dvejoja. Po pauzės*). O tu ką darysi?

ANĖ. Kas tau darbo?

BERKAS. Aš klausiu.

ANĖ (*tuo pačiu tonu*). Mano lagaminas sudėtas, bilietas nupirktas. Rytoj išvažiuosiu į Niujorką.

BERKAS (*bejėgiškai*). Vadinasi... Ir vėl darysi tą patį?

ANĖ (*be jokios išraiškos*). Taip.

BERKAS (*per kančią*). Nedrįsk! Nebekankink manęs! Tu tikra nelaboji. Nuo tavęs man visai protas aptemo.

ANĖ (*lūžtančiu balsu*). Dėl dievo meilės, Meti, duok man ramybę! Išeik. Nejaugi nematai, kad aš vos gyva? Kam tu dar spardai mane?

BERKAS (*pasipiktinęs*). O gal aš ne teisybę sakau, atleisk tau, viešpatie?

ANĖ. Gerai. Gal ir teisybę. Bet kam šimtą kartų kartoti? O kodėl pats nepadarei to, ką gyreisi padarysiąs? Neparsisamdei į laivą, kad galėtum išplaukti į pasaulio kraštą, kur tavo akys daugiau manęs nematyty?

BERKAS. Aš taip ir padariau.

ANĖ (*krūptelėjusi*). Ką... Tu išplauki... tikrai?

BERKAS. Parsisamdžiau šįryt, girtas būdamas... Rytoj išplaukiu.

ANĖ. O kur?

BERKAS. Į Keiptauną.

ANĖ (*prisiminus, jog neseniai girdėjo šitą pavadinimą, krūpteli, sutrikusi*). Keiptauną? O kur jis? Toli?

BERKAS. Kitame Afrikos gale. Toli nuo tavęs.

ANĖ (*per jėgą nusijuokia*). O kaip vadinasi laivas?

BERKAS. „Londonderis“.

ANĖ (*akimirksniu suvokusi, kad tai tas pats laivas, kuriuo išplaukia jos tėvas*). „Londonderis“? Bet juk tai tas pats... Čia tai bent! (*Garsiai, pašaipiai*) Cha cha cha!

BERKAS. Kas tau?

ANĖ. Cha cha cha! Kaip juokinga! Mirsiu iš juoko!

BERKAS (*supykęs*). Ko tu juokiesi?

ANĖ. Nesakysiu. Greit pats sužinosi. Čia tai bent! (*Susitvardo, valandėlę tyli, ciniškai*) O kas per miestas tas Keiptaunas? Mergužėlių daug?

BERKAS. Tegu jas velniai nujoja! Kol mirsiu, nė į vieną moterį nepažiūrėsiu!

ANĖ. Tu tik dabar taip šneki, o kol ten nuplauksi, galiu lažybų kirsti, pamirši, net kad aš gyvenu šiame pasaulyje, ir pradėsi pirmą pasitaikysiai suokt tą patį, ką ir man.

BERKAS (*įsižeidęs*). Tai jau ne! Kuo tu mane laikai?

ANĖ (*piktai*). Moki! Juk visą gyvenimą tai ir darei – kas uostas, vis nauja mergina. Ir kuo tu geresnis už mane?

BERKAS (*visai išerzintas*). Tu visai nebeturi gėdos! Bet ir aš vėpla, kam gaištu laiką, šnekėdamas su tavimi, tokia užkietėjusia nedorėle. Geriau išeit ir niekada tavęs nebematyti. (*Pasuka durų link, bet sustoja ir atsigręžia į ją įtūžęs*) Tu ir visiems aniems tikriausiai taip pat melavai, kaip man?

ANĖ (*pasipiktinusi*). Ne! Aš niekada nemelavau!

BERKAS (*gailiai*). Kur tu prisipažinsi!

ANĖ (*įtaigiai, su vis kylančiu susijaudinimu*). Negi tu nori apkaltinti mane, kad aš mylėjau... kad aš tikrai mylėjau – juos?

BERKAS. Aišku. O kaipgi ne?

ANĖ (*įniršusi, neįsivaizduodama didesnio įžeidimo, grėsmingai artinasi prie jo*). Kvaily tu! Gana aš nuo tavęs prisikenčiau! Kaip tau ne gėda! (*Su karčia pašaipta*) Mylėjau juos! O dieve! Pusgalvi prakeiktas! Mylėjau! (*Įniršusi*) Aš jų nekenčiau, supranti? Nekenčiau, nekenčiau, nekenčiau! Ir mirtim tenubaudžia mane dievas ir mano motiną – jei ji dar būtų gyva – jei aš meluoju!

BERKAS (*labai pradžiugintas astringo jos įtikinėjimo; jo veidas po truputį šviesėja. Vis dėlto ji dar drasko abejonės ir noras patikėti. Bejėgiškai*). O, kad galėčiau tavim patikėti!

ANĖ (*sunerimus*). Ir kas iš to? Ką čia su tavim kalbėti? Vis tiek jokios naudos. (*Maldaujamai*) O, Meti, nedirsk taip apie mane galvoti, girdi? Galvok, ką tik nori, kad ir blogiausiai, aš tau nieko nesakysiu, nes tu turi teisę. Bet šitaip nedirsk. (*Vos neverkdama*) Aš to neištversiu! Kaip baisu – išplauksi į pasaulio kraštą, aš tavęs niekada nebematysiu... O tu taip apie mane galvosi!

BERKAS (*po vidinės kovos, įtemptai, vos vos išspausdamas žodžius*). Jeigu galėčiau patikėti, kad tu nieko nemylėjai, tik mane... Gal ir įstengčiau viską užmiršti.

ANĖ (*sušunka iš džiaugsmo*). Meti!

BERKAS (*lėtai*). Jei tu sakai teisybę, gal aš ir galėsiu patikėti, kad pasikeitei, kad aš tave pakeičiau taip, jog nieko, kas buvo, nebeliko.

ANĖ (*įsitvėrusi jo žodžių, vos atgaudama kvapą*). O, Meti! Aš visą tą laiką tą ir norėjau tau pasakyti!

BERKAS (*paprastai*). Mat, aš turiu pakankamai jėgos vesti paskui save žmogų, kur panorėjęs. Taip pat ir moterį. Ir aš tikiu, kad tu su manim pasidarysi visiškai kitokia, aš taip padarysiu.

ANĖ. Aišku, Meti, aš žinau, kad padarysi!

BERKAS. Ir dar manau, kad tu tikriausiai nekalta. Juk tas beždžionė – tavo tėvas – paliko tave vieną, tai ir pasidarei tokia. O, jei aš galėčiau patikėti, kad tu nieko kito nesi mylėjus...

ANĖ (*sunerimus*). Tu turi patikėti, Meti! Kaip man tave įtikinti? Aš padarysiu viską, viską, ko tu tik nori, kad patikėtum, jog aš nemeluojau.

BERKAS (*staiga randa išeitį. Pasirausia švarko kišenėje ir iškilmingai prabyla, kažką laikydamas rankoje*). Ar gali prisiekt, gali duoti pačią baisiausią priesaiką? Bet, atmink, jei sumeluosi, tavo siela tuoj pat nugarmės pragaran!

ANĖ (*karštai*). Prisieksiu, Meti! Kuo nori, prisieksiu!

BERKAS (*išsitraukia mažą, pigų, seną kryželį ir rodo jai*). Ar prisieksi šituo?

ANĖ (*tiesia prie kryželio ranką*). Prisieksiu. Duok man jį.

BERKAS (*laiko kryželį atstumu nuo jos*). Šitą kryželį man davė motina, amžiną jai atilsį! (*Automatiškai žegnojasi*) Aš buvau dar berniūkštis, kai ji man davė šitą kryželį ir liepė nei dieną,

nei naktį su juo nesiskirti, tada jis atnešias man laimę. Greitai ji pasimirė. Ir nuo tos dienos aš su juo nesiskiriu. Klausyk – didi jėga glūdi jame, jis nuo mirties mane išgelbėjo, o aš juk nemažai išraižiau jūrų. Tą kartą, kai mano laivas ėmė skęsti, kryželis kabojo man ant kaklo ir mane išgelbėjo – aš grįžau į krantą sveikas ir gyvas, o visi kiti paskendo. *(Labai rimtai)* Aš tave perspėjau: jei prisieksi šituo kryžiumi, atsimink – į tave iš paties dangaus žiūrės mano senoji motina; ji paprašys aukščiausiąjį ir jo šventuosius atsiųsti pačią baisiausią bausmę, jei tavo priesaika bus melaginga!

ANĖ *(išgąsdinta jo tonu, prietaringai)*. Juk man liežuvis neapsiverstų... Tikrai... Jei tai būtų melas... Bet aš sakau tiesą ir nebijau prisiekti. Duokš jį man.

BERKAS *(duoda kryželį. Baimingai, lyg nerimaudamas dėl jos)*. Sakau, pagalvok gerai!

ANĖ *(baimingai, laikydama kryžių)*. Na... Ką tu nori, kad aš prisiekčiau? Sakyk.

BERKAS. Prisiek, kad nemylėjai nieko kito, tik mane.

ANĖ *(žiūrėdama jam tiesiai į akis)*. Prisiekiu.

BERKAS. Prisiek, kad nuo šiol pamirši nedorą savo gyvenimą, ir niekada prie jo negrįši.

ANĖ *(įtaigiai)*. Prisiekiu! Viešpačiu dievu prisiekiu!

BERKAS. Ir teištinka tave pati baisiausia bausmė, jei tu meluoji. Kartok!

ANĖ. Ir teištinka mane pati baisiausia bausmė, jei aš meluoju!

BERKAS *(iš pačios širdies gilumos su palengvėjimu atsidūsta)*. Garbė dievui! Dabar aš tavim tikiu. *(Paima iš jos kryželį ir įsideda į kišenę, jo veidas spindi iš džiaugsmo. Apkabina Anę per juosmenį ir jau nori pabučiuoti, bet susilaiko, priblokštas baisios abejonės)*

ANĖ *(sunerimusi)*. Kas tau?

BERKAS *(baisiai sunerimęs)*. Ar tu katalikė?

ANĖ *(sutrikusi)*. Ne. O kas?

BERKAS *(kupinas neaiškaus, pikta lemiančio įtarimo)*. O dieve, padėk man! *(Niūriai žvilgterį į ją)* Na, ar ne velnio čia pinklės? Kaip galima prisiekti katalikišku kryžiumi, jei esi kito tikėjimo?

ANĖ *(sunerimus)*. Meti, nejaugi tu manim netiki?

BERKAS *(liūdnai)*. Jei tu ne katalikė...

ANĖ. Na, ir kas? Koks skirtumas? Ar negirdėjai, kaip aš prisiekiau?

BERKAS (*karštai*). Man reikėjo negrįžti, bet aš negalėjau! Mano širdis degė iš meilės, nepaisė nieko, aš troškau būti su tavim, teatleidžia man viešpats, nesvarbu, kokio tu... Be tavęs būčiau iš proto išsikraustęs! Visą pasaulį būčiau sumalęs... (*Griebia ją ir kaip pamišęs bučiuoja*).

ANĖ (*suaimanuoja iš laimės*). Meti!

BERKAS (*staiga atstumia ją nuo savęs ir įsmeigia akis, tarytum norėdamas įžvelgti pačias jos sielos gelmes. Lėtai*). Jei tavo priesaika netikra, aš patikėsiu vien tavo žodžiu. Imu tave tokią, kokio esi... Tu man velniškai esi reikalinga!

ANĖ (*įskaudinta, priekaištingai*). Meti! Juk aš prisiekiau, ar tu negirdėjai?

BERKAS (*iššaukiamai, lyg mesdamas iššūkį likimui*). Prisieki, ar neprisieki, kas man darbo. Rytą, su dievo palaiminimu, mudu susituoksime. (*Dar labiau iššaukiamai*) Ir būsim laimingi, jokie velniai mums nesukliudys! (*Suspaudžia ją glėbyje ir vėl bučiuoja*)

Durys kairėje atsidaro, ir ant slenksčio pasirodo Krisas. Jis žiūri į juos mirksėdamas. Pirmiausia jo akyse švysteli senoji neapykanta Berkui. Bet tuoj atlyžta. Jo veide švysteli netikėta linksma mintis. Jis grįžta į savo kambarį ir bemat pasirodo su skardiniu alaus kibirėliu.

KRISAS (*plačiai šypsodamasis*). Na, dabar, po šimto velnių, mes išgersim!

Berkas ir Anė, išgąstingai šūktelėję, atšoka vienas nuo kito.

BERKAS (*pratrūkdamas*). Velniai tave rautų! (*Grėsmingai žengia Kriso link*)

ANĖ (*tėvui, laiminga*). Čia tai bent kalba! (*Juokiasi*) Judviem su Mečiu tikrai metas išgerti ir susitaikyti. Tuo labiau, kad abu išplaukiat „Londonderiu“.

BERKAS (*priblokštas*). Kartu? Ir jis...

KRISAS (*ne mažiau priblokštas*). Aš ten buvau bocmanas.

BERKAS Tai velniava! (*Piktai*) vėl išplauki į jūrą, ir palieki ją vieną?

ANĖ (*skubiai*). Na ir kas čia tokio, Meti? Kurgi jam kitur būt, jei ne jūroj; aš pati norėjau, kad jis parsisamdytų. Ir tau reikia plaukti, pinigų užsidirbti. (*Juokdamasi, ima stiklines*) O dėl to, kad aš liksiu viena – nieko nepadarysi, teks apsiprasti, tokia jau mūsų giminės moterų dalis. (*Pila alų*) Išsinuomosiu kur nors namelį, įruošiu jį judviem, kad turėtumėt kur grįžti. Pamatysit! O dabar išgerkim ir būkit draugai.

BERKAS (*linksmi, bet vis dar niršdamas ant senio*). Gerai! (*Susidaužia su Krisu*) Laimingo plaukiojimo! (*Išgeria*)

KRISAS (*aptykęs, jo veidas liūdnas*). Skol! (*Geria*)

BERKAS (*Anei mirktelėjęs*). Na, tu ilgai nebūsi viena. Dievui padedant, aš tuo pasirūpinsiu! Patikėk, jam greit teks sūpuoti ant kelių anūką!

ANĖ (*sutrikusi, nusigręžia*). Baik juokus! (*Paima nuo grindų lagaminą ir įneša į kambarį kairėje*)

Vos ji išeina, Berkas niūriai susimąsto. Krisas spokso į savo aly.

BERKAS (*galiausiai sudrumsčia tylą*). O kokio judu su Ane tikėjimo?

KRISAS (*nustebęs*). Tikėjimo? Tėvynėje mes buvom liuteronai.

BERKAS (*su siaubu*). Liuteronai? (*Su niūriu beviltiškumu, lėtai, pats sau*) Tada aš tikrai prakeiktas. Et, po velnių, koks skirtumas? Tokia dievo valia.

KRISAS (*paskendęs niūriose mintyse, ima dėstyti jas balsu. Tuo metu iš kairės grįžta Anė*). Juokinga... Tikrai juokinga... Mudu išplaukiam tas pats laivas. Stebuklai! Na, ar ne bjaurūs pokštai krečia tas velnias jūra? Taip... (*Atsistoja ir, atidaręs duris, žvelgia į tamsą*)

BERKAS (*niūriai linkteli pritardamas, sunkiai atsidūsta*). Velniai tave rautų, ko gero, šį kartą sakai teisybę.

ANĖ (*priverstinai nusijuokia*). Et, Meti, negi ir tu jam pritari? (*Prieina prie jo ir apsikabina pečius, dirbtinai linksmi*). Na, ko nukabinai nosį? Nereikia. Juk mudu sutarėm, ar ne? (*Pripila jam alaus ir sau prisipila. Patapšnoja jam per nugarą*) Na, išgerkim už jūrą – ir tebūnie, kas bus. Galvą aukščiau! Ir iki dugno! (*Išgeria iki dugno*)

Berkas bloškia į šalį visas prietaringas nuojautas, įžūliai mosteldamas galva, plačiai nusišypso jai ir taip pat išgeria.

KRISAS (*žvelgia į naktį, paskendęs niūriuose apmąstymuose, linguoja galvą ir murmą*). Rūkas, rūkas, rūkas, nors akis išsidurk – vien rūkas. Nežinai, kur tave neša. Tik tas senas velnias jūra žino. Jūra.

Anė ir Berkas žiūri į jį. Iš uosto girdėti prislopę liūdni garlaivių švilpukai.

PABAIGA